

To cite this article: Kulak, H. (2023). Kentleşme ile Suç Oranları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 7(3), 189-223

Submitted: August 09, 2023

Accepted: December 05, 2023

KENTLEŞME İLE SUÇ ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hakan Kulak¹

ÖZET

Çalışma kentlerin tarihsel gelişimini incelemiştir aynı zamanda kentleşmenin suç oranlarını ne yönde etkilediği araştırmanın amaçları arasında yer almaktadır. Çalışmada kent kavramından bahsedilmiştir. Kentlerin tarihsel süreçleri ve kent olabilmenin unsurları ele alınmıştır. Bunların yanı sıra kentlerdeki dönüşümün nedenleri üzerinde durulmuş, kentleşme sürecinde değişimler, çalışmada ele alınan unsulardan biri olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda kentlerin modern dönemle birlikte değişim geçirdiği ve kent tanımlanmasının değiştiği belirtilmiştir. Modern öncesinde kentler daha çok nüfus sayısı ve nüfus yoğunluğuna bakılarak değerlendirilmekteyken, modern dönem ile birlikte nüfusun değil, kentlerin sosyal ve kültürel özelliklerinin daha fazla ön plana çıkarıldığı aynı zamanda sanayinin geliştiği ve ticaretin yapıldığı alanlar olarak nitelendirilmektedir. Kentler bu özelliklerinden dolayı kırsal alandan da yoğun bir biçimde göç almaya başlamıştır. Özellikle makineleşmenin artmasıyla kırsal alanda iş gücü azalmış ve kırsaldaki bireyler işsiz konuma gelmiştir. Bunun sonrasında ise kırsal bölgelerde yaşayan bireyler iş bulabilme ve daha konforlu bir yaşam sürdürebilme umuduyla kentlere göç etmiştir. Fakat barınma sorunlarıyla karşı karşıya kalan göç eden bireyler, kentlerde kendilerine yeni mekânlar oluşturma durumunda kalmışlardır. Kenar mahallere göç eden bireyler zor şartlar altında barınma durumunda kalmışlardır. Daha çok gecekondularda ve çöküntü mekânlarında ikamet etme durumunda kalan insanlar bu olumsuz koşullarda suça eğilimli hale gelmeye başlamıştır. Kentlerin kenar mahallerinde yer alan bu yerler, suç unsurlarının yoğun biçimde olduğu yerler olarak da nitelendirilmektedir. Kendisini dışlanmış hissedilen bu insanlar, kentteki bireyler tarafından da ayrıştırıldığında daha da kopma noktasına gelmekte ve daha fazla suça eğilimli bir hal almaktadırlar. Aynı zamanda gecekondular ve çöküntü mekânlarının, kentli bireyler tarafından damgalanması, kent içinde bireyler arasındaki ayrıştırmayı belirgin hale getirmiştir. Bunun

¹ hakan_frantez@hotmail.com

sonucunda kırsaldan kentlere gelen bireyler kentlerde mutsuz, huzursuz olma noktasına gelmiş bununla birlikte kentlerde yalnızlaşmıştır. Bu ayırım kentleri karmaşık ve kaotik bir yapı haline büründürmüştür. Karmaşık bir yapıya bürünen kentler, suç unsurlarının oluşmasının önünü açmıştır. Ülkemize bakıldığında da durum benzerlik göstermektedir. Özellikle büyük kentlerde ve kentlerin çevre mahallerinde suç oranlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında kentleşme ile birlikte suç oranlarında artışların olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Anahtar Kavramlar: Kent, Mekân, Suç, Kent ve Suçluluk İlişkisi, Gecekondu ve Çöküntü Bölgeleri

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN URBANIZATION AND CRIME RATES

ABSTRACT

The study examined the historical development of cities and at the same time, how urbanization affects crime rates is among the aims of the research. In the study, the concept of the city is mentioned. The historical processes of cities and the elements of being a city are discussed. In addition to these, the reasons for the transformation in the cities were emphasized, and the changes in the urbanization process were evaluated as one of the elements discussed in the study. At the same time, it is stated that cities have changed with the modern period and the definition of city has changed. While cities were evaluated mostly by the number of population and population density in the pre-modern period, with the modern period, the social and cultural characteristics of the cities are emphasized more, not the population, but they are also characterized as areas where industry is developed and trade is made. Due to these characteristics, cities have started to receive intensive migration from rural areas. Especially with the increase in mechanization, the workforce in rural areas has decreased and rural individuals have become unemployed. After that, individuals living in rural areas migrated to cities in the hope of finding a job and leading a more comfortable life. However, migrant individuals who faced housing problems had to create new spaces for themselves in the cities. Individuals who migrated to the slums had to live under difficult conditions. People who have to reside mostly in slums and depressed areas have started to become prone to crime under these adverse conditions. These places, which are located on the outskirts of cities, are also characterized as places where crime elements occur intensely. When these people, who feel excluded, are separated by

the individuals in the city, they come to the breaking point and become more prone to crime. At the same time, the stigmatization of slums and slums by urban individuals has made the separation between individuals within the city evident. As a result, individuals who came to the cities from the countryside have come to the point of being unhappy and restless in the cities, however, they have become lonely in the cities. This separation has made cities complex and chaotic. Cities that took on a complex structure paved the way for the formation of criminal elements. When we look at our country, the situation is similar. It is seen that crime rates are higher especially in big cities and in the surrounding areas of cities. In general, it can be concluded that there is an increase in crime rates with urbanization.

Keywords: City, Place, Crime, City and Criminality Relationship, Slum and Depression Areas

GİRİŞ

Tarihsel sürece bakıldığında kentlerin her dönem önemli bir niteliğe sahip olduğu görülmektedir. Kentler her yüzyıllar içinde değişimler geçirmiş ve kendisini sürekli yenileyen mekânlar olma niteliğine sahiptir. Aynı zamanda toplumsal dinamiklerden de etkilenerek değişimler geçirmiştir. Kentler toplumlardan etkilendiği gibi toplumları etkileme niteliğinin de olduğu görülmektedir. Tarihsel geçmişe bakıldığında kentlerin dinamik bir yapıya sahip olduğu hem toplumları etkilediği hem de toplumlardan etkilenerek kendisine has bir evrimsel süreç geçirdiği belirtilmektedir. Modern öncesi dönemlerde kentleri tanımlarken salt nüfus ve nüfus yoğunluğu kavramları eşliğinde tanımlaması yapılır ve ona göre kentler sınıflandırılırdı. Fakat makineleşmenin ilerlemesi, sanayi sektörünün büyük bir atılım yapması bununla beraber ortaya çıkan sanayi devrimiyle birlikte kentler, kırsaldaki bireyler için cazip bir hale gelmiştir. Kentlerin özellikle gelişen sanayilerinden dolayı kırsal bölgelerde oturan bireyler için de yoğun bir şekilde tercih edilmesi, kentsel mekânlarda yoğun bir nüfusun oluşmasına neden olmuştur.

Makineleşmenin gelişmesi kırsal alanlarda iş gücünün azalmasına yol açmış, bu durum kırsal alanlarda işsizliği doğurmuştur. Kırsal alanlarda ikamet eden bireylerde kendilerine yeni iş imkânı bulabilme adına kentlere göç etme durumunda kalmıştır. Kırsal alandan kentlere göç eden bireyler, kentlerde bambaşka, yüksek olanaklara sahip bir yaşam umut etmekteydi. Ancak kentlerde ortaya çıkan yoğun nüfus, bu bireylerin de kentlerdeki yoğun nüfus karşısında istedikleri yaşam standardını yakalayamamasından dolayı kentlerde yeni sorunların oluşmasına neden olmuştur. Özellikle kırsal alandan gelen bireyler istedikleri çalışma koşullarını

yakalayamamış, bir kısmı iş bulamamış bir kısmı da düşük nitelikli, yoğun emek gerektiren işlerde, uzun çalışma saatlerine maruz bırakılan işlerde çalışmak durumunda kalmıştır. Bunların yanı sıra kentlerde barınma sorunu da yaşayan kırsal kesimden gelen bireyler, kentlerin kenar mahalleri, banliyölere, gecekondualara yerleşmek durumunda kalmıştır. Özellikle belirli bölgelerde ikamet eden bu bireyler kentlere uyum sağlayamama noktasına gelmiş ve yaşadıkları alanlarda sorunlar oluşmaya başlamıştır. Yeterli kadar ücret alamadığını veya iş bulamadığını söyleyen bireyler suça meyilli hale gelmiştir. Kentlerde ortaya çıkan bu tablo, kentlerdeki suç oranlarını etkilemiştir ve önemli derecede artmasına sebep olmuştur. Kentlerde ortaya çıkan nüfusun doğal seyri üzerindeki artış, bir dizi sorunu beraberinde getirmiştir. Kentlerde ortaya çıkan aşırı nüfus işsizliği beraberinde getirmiş ve istihdam sorunları yoğun bir şekilde yaşanmaya başlamıştır. Sanayileşen kentler karmaşık bir yapıya bürünmeye başlamış ve kaotik bir mekân niteliği sergilemeye başlamıştır. Kaotik bir yapıya bürünen kentler, özellikle modern dönem ile birlikte suç unsurlarının arttığı bir mekân özelliği göstermeye başlamıştır.

Ülkemize gelindiğinde ise bu tablonun benzerlik gösterdiği görülmektedir. Özellikle son yıllarda ülkemizde de suç oranlarında artışın hızlandığı ifade edilmektedir. Can ve mal güvenliği, daha önceki dönemlere kıyasla daha fazla risk altında olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu durum, kentleşmeyle birlikte yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Kentleşme ve suç arasında bir bağlantı olduğu yorumu yapılabilir. Aynı zamanda suç unsurlarının toplumdan topluma da değiştiği ifade edilmiştir. Suç kavramı genel olarak değerlendirilse de, suç unsurlarının belirli dönemlerde değişkenlik gösterdiği ifade edilmektedir. Aynı suçun farklı toplumlarda, değişik anlamları olduğu belirtilmektedir. Suç olgusu toplumdan topluma kültürel özelliklerinin farklılığından dolayı değişkenlik gösterse de, sanayileşme ile birlikte evrensel bir nitelik kazanmaya başladığı görülmektedir. Modern dönem ile evrensel bir nitelik taşımaya başlayan suç olgusu; kültürel özelliklerin ötesinde, siyasal ve iktisadi açıdan tanımlanmaya başlamıştır. Yapılan bu çalışmada özellikle son dönemlerde suç oranlarının artışını konu edinmeyi amaçlamıştır ve aynı zamanda kentleşmenin suç oranlarına ne düzeyde etkisinin olduğunu belirleyebilmek çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kent Kavramı

Kent kavramı, farklı kent bilim dalları sorunsalları içerisinde kendine yer bulmuştur. Kent kavramı olarak İngilizce’de “city”, Fransızca’da “la ville” kelimelerine denk gelmektedir. Aynı zamanda siyasal ve yönetim içeriklerini de kapsamı altına almıştır. Bunların dışında bireylerin bir araya geldiği toplumsal bir alanı da ifade etmektedir. Holton kent kavramını yurttaşlık ve hemşehriliğin bileşenleriyle oluştuğunu ifade etmiştir. Pirenne ise daha önceki kentleri kapalı mekânlar olarak nitelendirmiştir. Aslında bu ifadeyi modern öncesi kentleri tanımlamak için kullanmıştır. Kent kavramıyla ilişkili tanımlara bakıldığında daha fazla ekonomi, yönetsel ve toplumsal alanda yapıldığı görülmektedir. Bu tanımlamaların yanı sıra kentlerle ilgili ilk incelemeler demografik nitelikler göstermektedir. Demografik nitelikli tanımlamalarda kent, belirli bir nüfusa sahip olabilmek ile eş değerde görülüyordu. Belirli bir nüfusa ulaşıldığında kent niteliğine ulaştığı ifade edilmekteydi. Bununla birlikte belirli bir yönetim yapısına da sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Bu yönetsel sınırların dışında ve belirli bir nüfus altında olan yerleşim yerleri köy olarak nitelendirilmektedir. Buradaki ana kriter belirli bir nüfusa sahip olabilmektir (Tümtaş, 2012: 19-20).

Kentler, birbirlerine bağlı biçimde dizilmiş müstakil konutların oluşumuyla meydana gelmiştir. Bununla birlikte kentler kendi iç dinamikleriyle hareket eden ve kendi içine kapanık bir yerleşim alanına sahip olarak nitelendirilmektedir. Kent içindeki yapıların art arda dizilmesi, kenti oluşturan tek unsur olarak nitelendirilmese de günümüze de bakıldığında evler hatta şehirlerin peş peşe dizildiği bu tip yapıların kent alanlarını oluşturduğu görülmektedir. Coğrafi olarak büyük bir alana hâkim olan ve nicelik bakımından da önemli bir niteliğe sahip olan bu alanlar kent olarak ifade edilmektedir. Bu ifadeler de bakıldığında nüfusu yoğun olan yerler kent olarak tanımlanabilir fakat günümüze gelindiğinde farklı birçok yerde on binlerce kişiyi bir arada barındırma niteliğine sahip olan yerleşim alanı vardır. Fakat bu bölgelerden bir kısmı ekonomik, toplumsal, kültürel özelliklerinden ötürü bir kent olarak tanımlanmamakta, bu yerler kendine has dinamiklerinden dolayı köy olarak tanımlanmaktadır. Bu sonuç, bir yerin kent olarak tanımlanabilmesi için nüfus yoğunluğunun tek başına yeterli olmadığı sonucuna varılabilir. Bir yerin kent olabilmesi için nüfusun yanı sıra ekonomik yapılanmasının da önemli olduğu vurgulanmaktadır. Kentte yaşayan insanların iktisadi kaynağı tarımdan daha çok ticarete odaklı gerçekleşmektedir. Ticaretten kastedilen ise bir karşılıklılık olmasıdır. Tek taraflı olarak gerçekleşen alışveriş kent yapısına uygun

bir ticaret anlayışını sergilememektedir. Kent yaşam alanlarında gerçekleşen ticaretin çok yönlü boyutta olması gerekmektedir. Kent içinde tüccarın varlığı önem taşımaktadır. Aynı zamanda kentte çok yönlü ticaretten bahsedebilmek için pazarın oluşması ve uzmanlığın olması önem taşımaktadır. Bu durumda kentin oluşması için tam olarak yeterli olamayabilir aynı zamanda bu pazarın süreklilik arz etmesi gerekmektedir. Süreklilik içinde de kent dinamiğini oluşturan bireylerin tamamının katılımının olması gerekmektedir. Önceki dönemlerde oluşturulan panayırarda seyyar tüccarlar faaliyetlerini sürdürmekteydi. Bu panayırlar daha çok köylerde yapılmaktaydı. Önemli olan yerel insanların gündelik ihtiyaçlarını pazardan karşılayabilir olmasıdır (Weber, 2000: 101-103).

Tarihe bakıldığında köy alanları ilk yerleşim yerleri olarak nitelendirilmektedir. Bu yerler zaman içinde kentsel mekânlara dönüşmeye başlamıştır. Bergel, köy olarak nitelendirilen yerlerin zamanla kentsel mekânlara dönüşmesini salt nüfus ile açıklanamayacağını dile getirmiştir. Neolitik dönemde kentlere bakıldığında içinde askerin, rahibin, muhafızların yer aldığı görülmektedir. Ayrıca o dönemde birçok kente bakıldığında köylerden nüfus olarak daha az olduğu dile getirilmektedir. Tarihsel sürece bakıldığında birçok kent, antik dönemde meydana gelmiştir. Mezopotamya'yı, Mısır'ı, Anadolu'yu, Yunanistan'ı ve Roma'yı bunlara örnek olarak verebiliriz. İlk kurulan kentlerin en önemli özelliklerinden biri belirli gruplar tarafından yönetilir durumda olmasıdır. Beyler olarak adlandırılan kişiler efendi adı altında bulunan kişilerin etkisi altında kalmaktaydı. Buradaki bağlılık siyasi bağlılığı da işaret etmektedir. Köylerin siyasi bağlılığı hükümrana yöneliktir. Hükümranın egemenliğine dayanan bir yapı siyasi olarak da kendisini göstermekteydi. İlk kentlere bakıldığında kır ve kent yapılarında ayrımlar olduğu görülmektedir. Kentli ve kırsal alanda yaşayan bireylere bakıldığında kent alanlarında yaşayanların statüleri daha üst noktadaydı. Statü olarak gerçekleşen bu fark siyasi olarak da kendisini göstermektedir. Antik kentlerde ihtiyaçların değişmesine bağlı olarak zanaatkârlık güçlenmeye başlamıştır. Zanaatkârlığın gelişimiyle birlikte daha fazla ürün kentlerde üretilmeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak da kentlerde ticaret canlanmaya başlamıştır. Ticaretin canlanması, kent ve kırsal mekânlarda bulunan ürünler her iki taraftan da alınır hale gelmiştir (Çınar, 2013: 30).

Zanaatkârlığın güçlenmesi uzmanlaşmayı beraberinde getirmiştir. Ürünler uzmanlaşmış bireyler aracılığıyla üretilmeye başlamıştır. Bu durum kent pazarlarının oluşumuna zemin hazırlamıştır. Bunun yanı sıra kent güvenliğini sağlayacak kaleler kentlerin ana unsurları olarak göze çarpmaktadır. Kaleler kentler için

önemli bir niteliğe sahiptir. Kentlerde oluşan ticaret mekânlarını da koruyucu bir niteliğe sahiptir. Pazaryerlerini koruyucu bir karaktere sahip olması kaleleri, kentlerin vazgeçilmez unsurların arasında yer almasına neden olmuştur (Weber, 2000: 111-113). Kentler içerisinde dinamik yapıları barındırmaktadır. Bireyler toplumsal, bir arada yaşamaya zorunlu ve etkileşim odaklı bir yapıya sahiptir. Bunların yanı sıra insanlar dayanışmaya gereksinim duyan varlıklardır. Bireyler çevresindeki dış tehditlere karşı dayanışma gereksinimi içersine girmektedir. Muhtemel bir tehlike durumunda birlikte hareket etme ve dayanışma zorunluluğunu kendilerinde hissetmektedirler. Kentli bireylerin de buna gereksinim duyması kentleri dayanışmanın gerçekleştiği alanlar olarak tanımlanmasını sağlamıştır. Bu yüzden kentler dayanışmanın gerçekleştiği alanlar olarak nitelendirilmektedir. Toplumsal bir mekân olarak nitelendirilen kentlerde bireyler ilgi ve ihtiyaçlarını karşılama gereksinimi hissetmektedirler. Bu ihtiyaçların giderilmesi bireylerin ferdi şekilde yaptıkları eylemlerle değil, bireylerin dayanışma yapması ile gerçekleşmektedir (İbn-i Haldun, 1997: 101-105).

Modern kentlere bakıldığında kültürün, kimliğin ve göstergelerin iç içe geçtiği görülmektedir. Bu kavramlar modern kentlerde birbirinin içine geçmiş bir şekilde yer almaktadır. Kültürel yapılar, kimlik ve göstergeler modern kentlerin dinamikleri arasında yer almaktadır. Bireylere göre bu alanlar sıradan değil, kültürel zenginliklerin olduğu aynı zamanda yaşam biçimi olarak da çeşitliliğin olduğu alanlar olarak nitelendirilmektedir. Bunların yanı sıra kentler birleştirici özelliği ile birlikte ayrıştırıcı bir niteliğe de sahiptir. Modern kentler sunduğu olanaklar ile birlikte toplumda ayrıştırmayı da beraberinde getirmektedir. Modern kentler, toplumsal çevre içinde farklılık ve eşitsizliği bireyler üzerinde gerçekleştirmektedir. Kentlerde yaşayan bireyler sosyal alan içinde fiziksel anlamda bir arada bulunuyor olsa da gerçek anlamda birbirinden kopuk ve kayıtsız bir görünüm çizmektedir. Kentleri bu bağlamda değerlendirecek olursak yalnızlığı simgeleyen mekânlar olarak nitelendirebiliriz. Modern kentler 20.yüzyılla birlikte nüfus artışının yaşandığı, göç olaylarının buralara yoğun bir şekilde gerçekleştiği, bürokrasi, finans, siyaset ve kültürün çeşitlendiği ve yayılma gösterdiği mekânlar olarak nitelendirilmektedir. Kent yapısındaki bu değişimler bireyleri de etkileyerek, bireylerin bu ortamlara ayak uydurabilmesi için değişimler geçirmesine neden olmuştur. Kent yaşamındaki farklılığı kavrayabilmek için bu mekânlardaki değişim süreçlerini kavramak önem kazanmaktadır Kentler, bireylere toplumsal ve kültür bağlamında çeşitlilik sunarak farklı bakış açılarını bireylerin karşısına çıkarmaktadır (Aytaç, 2017:2).

Günümüzün kent yapısına bakıldığında karmaşıklık ve kaotik bir yapıyı bünyesinde barındırmaktadır. Bunun ötesinde kentli bireyler karmaşıklık ötesi bir yapı içerisinde yaşamlarını devam ettirmek durumunda kalmıştır. Kentler tarihsel süreçte göre değerlendirildiğinde basit bir yapıdan karmaşık bir yapıya doğru dönüşüm yaşadığı görülmektedir. Bu karmaşıklığa evrilmiş yapısıyla farklılığı bünyesinde barındırmaya başlamış bununla birlikte farklı bir boyut kazanmıştır. Çeşitliliğin egemen olduğu bir kentsel yapılar kentlerin en karakteristik özelliklerinden biridir. Bireyler içerisinde bulunduğu toplumsal ortam ile birlikte çevresinde yeni bir kentsel alanlar oluşturmaktadır. Kentler bu dönemde artık sadece coğrafyanın konusu olmaktan çıkmış; coğrafyanın yanı sıra tarih, demografi, psikoloji ve sosyolojinin araştırmaları konuları arasında yer almaktadır. Ortaya çıkan bu sonuç kentlerin karmaşık bir yapıya büründüğünün göstergesi olarak nitelendirilmektedir. İçinde barındırdığı bu karmaşıklık kentleri, kırları ve sanayileşmiş yapıları aynı çatı altında toplama arayışına girmiştir. Karşıtlık içinde “çevre-merkez”, “yükarı-aşağı” şeklinde kent alanlarını oluşturma çabasına girmiştir. Bu karmaşık yapı biçiminde oluşan kentler, düzensizliği ve kaotikliği temsil eder duruma gelmiştir (Lefebvre, 2017: 49-56).

Weber, mekânı niteleyen kavramlara eleştiri getirerek farklı bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Kentleri, fiziksel anlamda büyük olması ya da nüfus yoğunluğunun çok veya az olması gibi bakış açılarına göre değerlendirmemektedir. Weber, Orta Çağ kentlerini feodalist düzen karşısında bir meydan okumanın sonucunda ortaya çıktığını belirtmiştir. Bireylerde ortaya çıkan meydan okumanın toplumda ve bireylerde oluşan özerklik düşüncesiyle oluştuğunu söylemektedir. Weber, kentlerin ortaya çıkışında en önemli faktörün özerklik olduğunu dile getirmektedir. Kentlerin en önemli kriteri olarak nitelendirilen özerklik, kentlerde yurttaşlık kavramının doğmasının önünü açmıştır. Bu durumda kentler yurttaşların bir alana toplandığı mekânlar olarak da nitelendirilmektedir. Yurttaş birey, sorgulayan birey kentlerin iç dinamiğini belirlemeye başlamıştır. Kentler, kırları ve sanayileşmiş yapıları aynı çatı altında toplamayı başarmıştır. Bir kent alanında hem kırsal mekânlar hem de sanayileşmiş yapılar bulunmaktadır. Kent içindeki bu ikilem, kendi içinde farklılıkları da beraberinde getirmiştir. Amerika’da yer alan göçmen gettoları veya madencilerin bir araya gelerek oluşturdukları topluluklar kendi içlerinde bağ kurmuşlar ve bu şekilde kentsel mekânların içerisinde yer almışlardır. Karmaşık bir yapı olarak nitelendirdiğimiz kentlerde bireyler evleri ve banliyöler arasında gidip gelmektedir. Kent bu dinamikleri bünyesinde bulundurmaktadır.

Kent içindeki bu hareketlilik, kentlerin ana unsurları arasında yer almaktadır. Bununla birlikte kent mekânlarının büyüklüğü veya yoğunluğuna göre değil, bireylerin buralarda geçirdiği hareketliliği ve davranış şekilleri neticesinde kentsel niteliğe sahip olup olmadığı belirtilmektedir (Urry, 1999: 21-23).

Kentler karmaşık bir yapı olmakla birlikte toplumsal alanlar olduğu ifade edilmektedir. Yurttaşlığın temel olduğu bu yerler, aynı zamanda yurttaşları da etkileme ve değiştirme gücüne sahiptir. Kentler iktisadi yapıların gücüyle de kendisine şekil verebilmektedir. Bu etkiyle bireyi ve topluma şekil verebilmekte aynı zamanda kendisini de yenileyebilmektedir. 16. ve 17. yüzyıllar ile birlikte kentler refah mekânları niteliğini sergilemektedir (Sombart, 2013: 60).

Mumford, kentleri tarihsel bağlam içinde incelemiştir. Neolitik ve daha eski dönemlere kadar giden paleolitik dönem kültürünün birleşiminden oluştuğu düşüncesine sahiptir. Morris kenti tanımlarken kırsal mekânı ve kırsal mekân içindeki siyasi, iktisadi ve sosyal ilişkiler gibi kavramları kullanmıştır. Kenti tanımlarken daha derinlere inildiğinde çok yönlü olduğu vurgulanmakta bununla birlikte içinde siyasi, kültürel, hukuksal, toplumsal birimlerin bileşiminden oluştuğu vurgulanmaktadır. Aynı zamanda bu bileşenlerin her birinin birbiriyle ilişkisi olduğu bu ilişki düzeyinin kentin ne derece yapılandığının göstergesi olduğunu göstermektedir. Bu karmaşık yapıdan dolayı kentin tanımlaması yapılırken tek bir faktöre göre değerlendirmenin yanlış olacağı birçok etmenin bir arada bulundurulması ona göre değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Özellikle kültürün ve ekonomik faktörlerin kentlerin oluşumu için önemli bir zemin oluşturduğu söylenmektedir. Kentler bireylerin sürekli temas halinde olup aynı zamanda ticaretin geliştiği mekânlar olarak nitelendirilmektedir. Bu özelliklerin yanı sıra kentler bireylerin fikirlerini özgürce dile getirdiği ve düşüncelerini ifade edip tartıştığı alanlar olarak da değerlendirilebilir. Kentler fikirlerin yayıldığı mekânlar olarak da ifade edilmektedir. Yoğun nüfusun daha çok olduğu yerlerdir ve uzmanlaşmanın, iş bölümünün, sanayileşmenin ileri seviyeye geldiği bunların yanı sıra ikincil ilişki sürecinin daha etkin olduğu alanlar olarak da tarif edilmektedir. Bu ikincil ilişkiler bireyler arasında soyutlanmalara sebep olmaktadır ve bu durum kentlerde bireylerin yalnızlaşmasına neden olmuştur. Kentler geleneksel mekânların tersine biyolojik yakınlığa önem vermemekte, sosyal yakınlığa daha fazla önem vermektedir. Gelenekselden modernliğe doğru bir geçiş olarak nitelendirilen tarihsel bir sahne olarak değerlendirilmektedir. Kentlerde yaşayan bireyler etnik kökenlerin ötesine geçerek birey olma niteliğine sahip olmuştur. Tarihsel olarak değerlendiril-

rildiğinde kabile egemenliği döneminden evrensel kuralların hâkim olduğu, yurttaşlık düşüncesinin benimsendiği bir toplumu nitelemektedir. Bu durum farklı kültür, ırk gibi olguları kent içinde eritmiştir. Her türlü kökenden bireyi bir araya getirerek birleştirici bir rol üstlenmektedir. Kentlerde oluşan yurttaşlık zihniyetinden dolayı bu alanlarda farklılıklara hoş görüyle bakılmaktadır. Kentlerde ekonomik faktör göz önüne alındığında en önemli kriterin tarım dışı faaliyetlerin ön plana çıkması gerekmektedir. Bireylerin ekonomik faaliyette tarım alanlarının dışında geçim sağlamaları gerekmektedir (Tümtaş, 2012: 21-22).

İnsanların bir arada yaşamlarını sürdürmeleri, buldukları mekânların nüfusunun artmasıyla başlamıştır. Bu durum da bireylerin ortak bir yaşam alanında yaşamlarını sürdürmesini beraberinde getirmiştir. Tarihsel dönemlere bakıldığında ilk oluşan kentlerin M.Ö. 6000-5000 yılları arasında ortaya çıktığı belirtilmiştir. İlk çağlardaki kentlerin nüfuslarının az olduğu görülmektedir. O dönemde kentlerde yaşayan bireyler yaşamlarını tarımsal faaliyetlerle gerçekleştirmekteydi. Akdeniz'in kıyısında ticaretin gelişmeye başlaması, ticarete dayalı kentlerin oluşmasını beraberinde getirmiştir. Bu yeni oluşan ticarete dayalı olan kentlerde kültür ve sanatsal etkinlikler gündeme gelmeye başlamıştır. Sonrasında ise Polis adıyla kurulan kentler ortaya çıkmaya başlamıştır. Avrupa kentlerinin gelişiminin eski Yunan'a dayandığı bilinmektedir. Yunan kentlerinden sonra Roma kentleri de değer kazanmaya başlamıştır. Bunlarla birlikte kentlerin etrafını çevrileyen sular kentlerin vazgeçilmez unsurları olarak görülmekteydi. O dönemde bir kent aynı zamanda bir devlet statüsüne sahipti. 10. Yüzyılla birlikte ticaretin canlandığı söylenebilir. Bunun sonucu olarak da ticarete dayalı kentlerin ve liman kentlerinin sayısının arttığı gözlenmektedir. 16. Yüzyılda değişimler yaşandığı görülmüştür fakat asıl değişimin 16. Yüzyıldan sonra sanayi devrimiyle gerçekleştiği görülmektedir. Günümüzde oluşan kentlerin ana yapısının sanayileşme devrimiyle oluştuğu belirtilmiştir. Sanayi devrimi sonucunda kırsaldan kentlere göç yoğunlaşmaya başlamıştır. Bunun sonucunda da kentlerdeki nüfus yoğunluğu önemli ölçüde artmaya başlamıştır. Bu durum kentlerde yeni sorunları beraberinde getirmiştir. Kent alanlarında yeni mekânlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Banliyö ve kenar mahalleler oluşmaya başlamıştır (Çınar, 2013: 38-40).

Sanayi Devrimi, teknolojinin gelişimini beraberinde getirmiştir. Kentleşme aynı zamanda üretim biçiminin değişimine neden olmuş, kentsel yaşamda gelişme sürecine girmiştir. Sanayileşme, kırsaldan kentlere olan talebi artırmıştır. Bu durum kentlerin nüfusunun orantısız bir biçimde artmasına neden olmuştur. Kentlerde orantısız bir nüfus yoğunluğunun olması, kentlerin düzensiz yapılanmasına neden

olmuştur. Kentler plansız kalabalık ile birlikte düzensiz bir mekân niteliğine bürünmeye başlamıştır. Kentlerde artan nüfus kent içinde yoksulluğun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Oluşan yoksulluk, ortaya çıkan işsizlik suç oranlarında artışların yaşanmasına neden olmuştur. Kentlerde oluşan düzensizlik suç oranlarında artışların yaşanmasına sebep olmuştur (Aktaş, 2005: 87-89).

Kentsel Mekân

Kentsel mekân sosyal bir ürün olarak nitelendirilmektedir. Bununla birlikte tarihsel bir bağında olduğu belirtilmektedir. Bireyler süreç içerisinde tarımsal, endüstriyel, sanatsal ve bunun gibi eylemler ile evrimsel bir aşama geçirmektedir. Kentsel mekânlar, insanların geçmişlerini aynı zamanda geleceklerinden izler taşımaktadır. Bu mekânların oluşumunda birden fazla faktörün etkili olduğu belirtilmektedir. İktisadi faktörün yanı sıra toplumsal ve kültürel faktörlerinde etkisinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Çıkrıkçı, 2005, 51). Bu mekânlar bireylerin ve toplumların geçmişlerinden izleri taşıyan yerler olduğu belirtilmektedir. Ayrıca kültürlerinden izler taşıyan yerler olduğu da söylenmektedir. Kentlerin içerisindeki toplumsal, kültürel değişimler bireylerin üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Kentlerin yapısındaki değişimler toplumların değişimini beraberinde getirmiştir. Kentsel mekânlar gerçek alanlarından uzaklaşmaya başlamış, yapay bir görünüm kazanmaya başlamıştır. Bunun sonucunda da bireyler bu mekânlar içinde kendini yabancı hissetmeye başlamıştır (Urry, 1999: 38-48).

Yerleşik yaşamın önemi vurgulamaktadır. Yerleşik yaşam ile birlikte kentsel yaşam oluşumunun başladığı söylenmektedir. Yerleşik yaşam ile kentsel mekânların gelişiminin başladığı belirtilmektedir fakat öncelik olarak bu alanlar köy yerleşimleriyle kendisini gösterdiği ifade edilmektedir. Tam olarak kentsel niteliklerin özelliklerini taşımadığı için öncelik olarak kent mekânı niteliği sergilememektedir. Bir yerin kent olabilmesi için yerleşik bir yaşamın olma zorunluluğu vardır. Sonrasında ise üretim sürecine dâhil olması gerekmektedir. Tarımsal özellikleri kullanarak üretim sürecinde aktif bir rol oynaması gerekmektedir. İlk kentler için tarımın rolü önemlidir. O dönemde üretimin tarımsal etkinliklerle yapılıyor olması tarımın kentler için ne kadar önemli olduğunu bizlere göstermektedir. Üretim elde edebilmek için tarıma gereksinim duyulması, kentlerin tarım yapılabilecek yerlerde konumlanmasına neden olmuştur. Bundan dolayı kentler nehir kıyısında kurulma zorunluluğunda kalmıştır. Söylenildiği gibi bu alanlar yine de kent olarak değil, köy olarak adlandırılmaktaydı. Bu aşamada kentler oluşum sürecine girmiştir. Kentsel mekânlar için iki önemli unsur bulunmaktadır. Kaleler ve surlar kentsel mekânlar için önemli bir rol oynamaktadır. Surlar kentleri koruma görevi

üstlenmiştir. Kentsel mekânları koruyabilmek için surların kritik bir önemi vardır. Kaleler ise kentleri sararak belirli bir alanda konumlanmasını sağlamıştır. Kalelerle birlikte kentler kendi içlerine kapanır duruma gelmişlerdir. Kentsel mekânların oluşumunda başka bir faktör de yer almaktadır. Dinsel mekânlar kentlerin merkezlerinde konumlanmaya başlamıştır. Weber, dini yapıların kentler için vazgeçilmez olduğunu dile getirmiştir. Kentlerin dinsel topluluklar olduğu da belirtilmiştir. Nüfusun artması, askeri anlamda gelişme aynı zamanda ticaretin gelişmesi kentsel mekânların oluşması için bir diğer unsurlar olarak görülmektedir (Tümtaş, 2012: 25-26).

Kent mekânları, kentlerde ticaretin gerçekleştiği alanlar olarak da değerlendirilmektedir. Bireyler kentsel mekânlarda sosyal etkileşim içine girmektedir. Bunun yanı sıra günlük yaşamlarında farklı etkinlikleri burada gerçekleştirebilmektedir. Bu alanlar birçok aktivitenin yapıldığı yerler olarak da nitelendirilmektedir. Modern yaşamın oluşması ile kentsel mekânlar, bireylerin kültürlerinin şekillenmesinin önemi bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel mekânların aynı zamanda kentlerin içlerini dolduran yerler olduğu ifade edilmektedir. Kentlerin ana yapılarını oluşturdukları için kentler için vazgeçilmez bir unsur olduğu görülmektedir. Bu alanlarda bireyler birbiriyle etkileşim içinde olmakta, etkileşim sonucunda bireyler ve toplumlar arasında karşılıklı fikir alışverişi olmaktadır. Karşılıklı oluşan fikir alışverişi beraberinde kültürel teması getirmiştir. Kentsel mekânlar bireylerin kültürünü yaşadığı ve diğer bireylere kültürünü aktardığı bir yaşam alanı olarak görülmektedir. Bireyler kentsel mekânlarda kendilerinden izler bulmaktadır. Her birey geçmişinden kaldığı izleri burada bulabilmektedir. Bu durum da kentsel mekânların tarihsel bir süreç içinde değerlendirilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Kentsel mekânlar, tarihi dönemlerde değişimler yaşamıştır. Bireylerin bu mekânlarda sürekli etkileşim içinde olması sonucunda hızlı bir biçimde değişimler yaşamakta, bunun sonucunda da farklı kimliklere bürünmektedir. Bireylerde mekânlarda farklı toplumsal gruplara ve kimliksel yapılara ulaşabilmektedir. Her mekân, kendi içinde farklı öyküleri beraberinde getirmiştir. Bu durum mekânların çeşitli kültürler tarafından oluşturulduğunu göstermektedir (Aytaç, 2013: 140).

Kentler belirli simgelerin temsilcisi olarak görülmektedir. Bu simgeler bireylerin toplumsallaşmasında yardımcı olmaktadır. Kentsel mekânlar içindeki simgeler, insanların o simgenin niteliklerine uygun kimliklere ve rollere bürünmesine yardımcı olmaktadır. Bireyler bu şekilde kentsel mekânlara adapte olabilme olanağını bulmaktadır. Kentlerin bu bağlamda bireyleri etkilediği yorumu yapılabilir.

Kentlerin iç dinamik unsurlarıyla statik bir yapısının olmadığı görülmüştür. İçindeki bu dinamiklik bireylerinde bu hareketliliğe uyum sağlamasını zorunlu kılmıştır. Kentsel mekânlarda gerçekleşen bu hareketlilik bireylerin sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel değişimler yaşamasına olanak sağlamıştır. Kentlerle kimlikleri örtüşen bireyler kendine güvenli bir hale gelmiştir (Mai, 2016: 107).

Tablo 1: Kır Kent Nüfus Değişimi (2000-2018)

<i>YIL</i>	<i>Toplam</i>	<i>KIR</i>		<i>KENT</i>	
		<i>Toplam</i>	<i>%</i>	<i>Toplam</i>	<i>%</i>
2010	73.722	17.500	23,70	56.222	76,30
2015	78.741	6.217	7,90	72.523	92,10
2018	82.003	6.337	7,70	75.666	92,30

(Tük 2018 Kır-Kent Nüfus Değişimi)

Ülkemize gelindiğinde de kentsel nüfusta ciddi bir artış yaşandığı görülmektedir. Özellikle 1950’lerde başlayan kentleşme süreci, 1980’lerden itibaren ciddi boyutlara ulaşmaya başlamıştır. 1950-1980 arası yıllarda kentleşme önemli ölçüde gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde demokrasiden, insan haklarından, refah devleti gibi politikalar ön plana çıkarılmaya başlamıştır. Bunların yanı sıra liberal söylemler vurgulanmaya başlamıştır (Niray, 2002: 12). Türkiye’de kentleşmenin yaygınlaşmaya başlaması, Avrupa’daki gibi sanayileşme hareketleriyle ortaya çıkmamıştır. Ülkemizde hızla yükselen kentleşme hareketleri, tarımda yapılan makineleşmenin ve bunun sonucunda kırsallarda oluşan işsizlik aynı zamanda bu yerlerde başlayan kan davalarıyla açıklanabilir (Sağlam, 2006: 37). 1950 yılı itibariyle uygulanmaya başlanan liberal politikalarından dolayı ülke dışına açılmaya başlamıştır. Bu anlamda kentlerde oluşan özel sektör alanlarından dolayı kentlere göçler başlamıştır. 1950 yılından önceki dönemlerde daha çok doğal nüfus artışı kentlerde ortaya çıkarken, bu dönemle birlikte kentlere yapılan yoğun göçlerle nüfus önemli bir şekilde artış göstermeye başlamıştır. Yani kırdan kentlere göçler kentlerin yapısının değişmesine neden olmuştur (Işık, 2005: 62).

Modernleşmenin getirdiği tarımda makineleşme işsizliği beraberinde getirmiştir. Kırdan kente göç yoğun bir şekilde başlamıştır. Oluşan bu ciddi anlamda göçler kentleri baskılamaya başlamıştır. Bu konuyla ilgili önemli bir çalışmanın yapılmaması sorunun çözülememesine neden olmuş ve sorun daha da ileri boyutlara

gitmeye başlamıştır. Bunun sonucunda kentlere göç etmek durumunda kalan bireyler kentlerde yaşadıkları sorunlara karşı kendileri çözümler üretmeye başlamıştır. Bu durum da bugün de büyük bir sorun olan gecekondulaşmayı başlatmıştır. Kırdan kentlere göç eden bireyler öncelikle barınma sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Bireyler devlete ait olan araziler üzerinde kaçak konutlar üretmeye başlamıştır. Gecekondulaşma bu şekilde yayılarak, gecekondu mahalleri oluşmaya başlamıştır. Kentlere göç eden insanlar barınma sorununun yanı sıra işsizlik ile de karşı karşıya kalmıştır. Kırdan kentlere göç etmelerinin ana sebebi olan işsizlik, kentlerde de sorun olarak karşılına çıkmıştır (Şahin, 2019: 29). 1980 ve sonrasında bakıldığında ise dünya genelinde neo-liberal politikaların uygulandığını görmekteyiz. Türkiye’de dünyada yaşanan bu rüzgâra kapılmıştır, neo-liberal politikaları devreye sokmaya başlamıştır (Balaban, 2013: 63). Bu dönemde de Türkiye kentleşme gelişimine hızla devam etmiştir. 2018 verileri göz önüne alındığında ülkemizin %92,3’ünün kentlerde yaşadığı görülmektedir. Bu denli kentli nüfusun artması, kırdan kentlere göç hareketlerini engelleyememiştir. Bu denli göç alan kentler hem çeşitli olanakların yer aldığı bir mekân hem de birçok sorunu barındıran bir mekân olma niteliğini taşımaktadır (Özyurt, 2007: 112).

Kentleşme-Suç

Suç Kavramı

İnsanlar toplumsal bir varlık olmasından dolayı günlük yaşamlarını devam ettirebilme adına çevresine ihtiyaç duymaktadır. Bu durum bireyleri toplu yaşama eğilim göstermesine yol açmıştır. Bireylerin sosyalleşme arayışına girmesi çekirdek ailelerin de büyük gruplar arasına girmesine neden olmuştur. Oluşan bu toplumsallaşma sürecinde de bireyler arasında iletişimin güçlü olabilmesi ve toplumun düzeninin sağlanması adına bir takım kurallara ihtiyaç duyulmuştur. Kural bir toplumun düzeninin sağlanması için vazgeçilmez bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuralları olmayan bir toplum, kaotik ve çatışmaların olduğu bir toplumdur. Kuralsız bir toplumda aynı zamanda bireylerinde bir arada olabilmesi güçleşmektedir. Adalet ve hakkaniyet kavramının olmadığı toplumlarda sürekli kavgalar, çatışmalar ve sürtüşmelerin yaşandığı görülebilmektedir. Bu sürtüşmelerin sonucunda da insanlar birbirlerinin sınırlarını ihlal etmeye başlayacaktır. Karşı tarafı huzursuz edecek davranışlar, onaylanmayan tutumlar beraberinde manevi olarak huzursuzluğu getirecektir. Suça tarihsel olarak bakıldığında, tarihin her döneminde var olmuştur ve ileriki dönemlerde de varlığını sürdürecektir. Özellikle modern toplumun getirdiği ihtiras, sürekli tüketim odaklı yaşamak, sınıflı bir toplum yapısının olması ve sınıflarda yaşanan toplumsal çelişkiler, modern

kentlere uyum sorunları gibi faktörler olduğu sürece suçun da varlığı devam edecektir. Suç bir kişinin davranışı ve tutumlarının toplumun geneli arasındaki yaşanan çelişkidenden dolayı ortaya çıktığı için, bu çelişki durumu da devam edeceğinden, suç zorunlu olarak var olacaktır. Aynı zamanda suç evrensel ve genel bir olayı teşkil etmektedir (Dönmezer, 1981: 64).

Suç, bireylerin toplumsal bir ortamda bulunmasının sonucunda ortaya çıkmıştır. Tarihin her döneminde yetini alan suç, ülkelerin içerisinde bulunduğu koşullara göre, coğrafik özelliklere, kültür yapılarına göre de değişkenlik göstermektedir. Her toplumda kaotik bir durumun ortaya çıkmaması ve düzenin sağlanabilmesi adına bireylerin uyması gereken kurallara ve sorumluluklara yer verilmiştir. Bu durum her toplumun yapısının farklı olmasından dolayı değişkenlik göstermesi suçların değişik şekillerde gerçekleşmesine neden olmuştur (Dönmezer, 1981: 59). Genel anlamda suçun tanımlamalarına bakıldığında bireyin yaşadığı toplum içinde ortaya çıkan olumsuzluklar olarak tarif edilmektedir. Toplumun belirlediği bir takım kuralların dışına çıkan bireyler suç teşkil etmiş olmaktadır. Bireyin içinde bulunduğu toplumun genel kurallarına da aykırı davranması suça teşkil eden bir eylem olarak karşımıza çıkmaktadır (Kirman, 2004: 214). Toplu yaşamın zorunlu olduğu ve bireylerinde sosyalleşebilmek adına toplumsal alanlarda yer alması sürecinde oluşturulan kurların ihlal edilmesi suç olarak nitelendirilmektedir. Suç salt hukuk ve sosyolojinin konusu değil birçok alanı içeren bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok bilim dalında kendi yapısı içinde karşılık bulmaktadır. Suç olgusu bütün toplumlarda, ülkelerde görünmekle birlikte kültürel, toplumsal, siyasal ve çevresel etmenlerle şekil kazanmaktadır. Toplumun içinde bulunduğu ekonomik, kültürel koşullar suçun şeklinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Sosyal çevre içinde bireylerin konumları, statüleri, gelir düzeyleri gibi çeşitli faktörler bireyleri suça iten nedenlerin arasında gösterilmektedir. Durkheim'e göre suçun bütün toplumlarda görülmesi normaldir. Suça ilişkin durumu incelerken, bireye değil toplumlara ve gruplara odaklanılması gerektiğini belirtmiştir. Aynı zamanda Durkheim sosyal alan içindeki bireylerin farklılığın suçu artırıcı bir etken olduğunu belirtmiştir. Bireyin gerçekleştirdiği eylemlerin suç olup olmadığının değerlendirilmesinin o bölgede yer alan normlara göre değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bunların yanı sıra toplumsal değişimin gerçekleşebilmesi için suçun olması gerekliliğini vurgulamıştır (Bal, 2004:5). İlk olarak suçun evrensel bir nitelik taşıdığı belirtilmelidir. Toplumsal alanda yer alan insanlar farklı toplumsal tabakaları, sosyal ilişkiyi ve uyumsuz bir yapıyı ortaya çıkarmaktadır. Ortaya çıkan bu tablo da suçun artmasına neden olmuştur.

Suçta görülen bir başka özellik ise zaman ve ortama göre farklılık göstermesidir. Örnek verilecek olunursa önceki zamanlarda suç olarak görülen eylemler, günümüzde suç unsuru olabilmektedir. Aynı şekilde günümüzde suç olarak nitelendirilmeyen birçok eylemin geçmişte suç olarak adlandırıldığı olmuştur (Dönmezer, 1981: 63). Durkheim sapkınlığın ve suçun bütün toplumlar için gerekli olduğunu dile getirmektedir. Bu iki kavramın toplumda değişimi sağlayacağını belirtmiştir. Sapkınlığın toplum üzerinde yeni fikirlerin doğmasını sağlayacağını belirtmiştir. Nelerin doğru, nelerin yanlış olduğu davranışlar hakkında yol gösterici olmuştur. Bir toplumda suç yoksa o toplum kendisini yenileyemez ve yaratıcı bir fikir ortaya atamaz. Bu durumda bireyler aynı şekilde düşünür ve bir farklılık ortaya çıkmaz. Bundan dolayı Durkheim suçu, toplumda oluşan hastalıklara karşı dikkati üzerine çekerek toplum üzerinde bir yarar sağlayan bir olgu olarak tanımlamaktadır (Özyurt, 2007: 100).

Suç olgusunun genel anlamda toplumlardan topluma değiştiği ifade edilmektedir. O bölgenin kültürel özellikleri temel alınarak suç unsuru olan eylemler belirlenmektedir. Fakat endüstrileşme ile birlikte suç kavramının yapısında da değişim gerçekleşmiş ve evrensel bir boyut kazanmaya başlamıştır. Modern sitemin ortaya çıkmasıyla birlikte suç kavramı daha net olarak tanımlanmaya başlamıştır. Özellikle mala karşı işlenen suçlara karşı yaptırımlar modern dönem ile birlikte artmaya başlamıştır. Bu dönemle birlikte artık suçlar kültürel farklılıklar üzerinden tanımlanmamaktadır daha çok iktisadi ve siyasi söylemlerin etkisi ile tanımlanmaya başlamıştır. Örnek verilecek olunursa tecavüzde, cinayet gibi suçlarda cezai yaptırımlar evrensel nitelik kazanmaya başlamıştır. Bu durum suçlarda kültürel farklılığın azaldığı sonucunu bizlere göstermektedir. Özellikle modern dönemin en önemli özelliklerinden biri olan kentleşme ile suç olgusunda nasıl değişimler yaşandığı önem arz etmektedir. Kentleşme sonucunda, suç oranlarındaki gelişmeler kentlerin bu duruma nasıl önlem alacağı önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanayileşme ile birlikte gelişmekte olan ülkelerde suç unsurları önemli bir risk oluşturmaya başlamıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sağlıklı bir kentleşmenin yaşanması, hız bir kentleşme sürecine girme beraberinde bazı sorunları yapısında toplamıştır. Oluşan hızlı ve düzensiz kentleşme bu tarz ülkelerde suç oranları etkilemiştir. Kentlerin hızlı ve sağlıklı olmayan bir biçimde gelişmesi sonucunda ülke içinde işsizlik, yolsuzluk, gelir dağılımlarında eşit olmayan paylaşım, çevre mahalleler gibi sorunlar yaşanabilmektedir. Ortaya çıkan bu sonuçlar değerlendirildiğinde kentleşme ile suç arasında önemli bir bağlantı olduğu sonucuna varılabilir (Gökulu, 2020: 210).

Kentleşme ile Suç Arasındaki İlişki

Güvenlik insanlığın her döneminde var olan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumlar yaşam biçimindeki değişime göre kendilerine yeni güvenlik yöntemleri geliştirmiştir. İlk çağlara bakıldığında insanların mağaralarda yaşaması aslında kendilerini çevreden korumayı istemelerindedir. Yine ilk dönemlere bakıldığında şehirlerin surlarla korunuyor olması o toplumun kendisini güvende hissetmesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Es ve Ateş, 2004: 206). Kent güvenliği her dönem var olmakla birlikte modern dönem ile birlikte yoğunluk kazanmıştır. Kentleşmenin getirdiği suç oranlarındaki artış kentlerin güvenliliğini de beraberinde getirmiştir. Kentlerin güvenilir hale getirilmek istenmesi adına kent güvenliği fikrinin ortaya atılmasındaki asıl amaç kentlerin suçlardan arındırarak güvenli bir hale getirme düşüncesidir (Aksoy, 2007: 11). Kentleşme ile birlikte toplumu bir arada tutan birtakım kuralların gevşemesine neden olabilir. Bu gevşeme topluma yansiyarak suç oranlarındaki artışa neden olur. Aynı zamanda kırsaldan göç eden bireylerin kentlere adapte olamaması da kentlerde suç oranlarını artırmaktadır (Yılmaz, 2004: 265). Suç olgusu karmaşık bir olgudur. Tek bir nedene bağlı olarak gerçekleşmeyebilir. Tek bir nedene odaklanmak, sayısız nedenleri görmememizi engelleyebilir. Kentleşmeyle suç arasındaki ilişkiler değerlendirildiğinde tabloya uzaktan bakılması gerekmektedir. Aksi takdirde birçok neden gözden kaçabilmektedir. Örneğin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmeyen kentleşme suç oranlarını artırmaktadır fakat burada küçük başka nedenlerde olabilir (Gökulu, 2020: 215).

Kentlerin çeşitli dinsel, dilsel ırksal ayırım ve davranış kalıplarındaki farklılıklardan ötürü heterojen bir yapıyı zorunlu kılmıştır. Bu heterojenlik de kentlerdeki suç oranlarının artışlarını incelenmesini zorunlu kılmıştır. Kentlerde nüfus yoğunluğunun fazla olması, bireylerin sosyal kontrolünün zayıflamasına neden olabilmekte bu durum da kentlerdeki suç oranlarını artırdığı vurgusu yapılabilmektedir. Kentsel suç denildiğinde asık vurgulanan nokta, kentlerdeki suç oranlarının kırsala göre daha fazla olduğu gerçeğini ortaya koyma düşüncesidir. Bununla birlikte kentlerdeki suç unsurlarının neler olduğu da tartışılan diğer bir konudur. Suç oranlarındaki artışlar salt bir nedene indirgenemeyecek kadar kapsamlıdır. Ortaya çıkan suçlar yalnızca çarpık, düzensiz kentleşme ve hızlı büyüme ile açıklanamaz. Bunların yanı sıra ekonomi, işsizlik, kültürel farklılıklar, etnik ve dinsel kimliklerde sebepler arasında söylenebilir (Uçar Altınışık, 2023: 40).

Kırsal alan ve kentsel alan karşılaştırıldığında farklı karakterlere sahip olduğu görülmektedir. Kırsal alanlarda görülmeyen bazı karakterlerin kentlerde var olduğu

bilinmektedir. Uzmanlaşmanın, iş bölümünün, kitlesel bir şekilde üretimin ve tüketimin olması, ulaşımın ve iletişim gücünün yüksek olması aynı zamanda gereksinimin de fazla olması kentlerin özgün karakterini yansıtmaktadır. Kentleşme, kentin yapısını değiştirdiği gibi kentte yaşayan bireylerin davranış, tutum ve kültürel özelliklerinde de değişimleri beraberinde getirmiştir. Bireylerin değer yargıları ve yaşam biçimleri değişim geçirmeye başlamıştır. Kentleşmenin sonucunda nüfus oranında artışa paralel olarak toplumun kendi kendine sağladığı denetimin azaldığı, ailenin yapısında değişme bununla birlikte genç nüfus oranında suç oranlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kentler karmaşık toplum yapısıyla bilinmektedir. Bu karmaşıklık bireylerin birbirini tanımamasını ve birbirini denetlemesini zorlaştırmaktadır. Bu sebeple buralarda kurulan iletişimler kırsal mekânlara göre daha yüzeyseldir. Aynı zamanda bireylerin arasındaki ilişki geçici bir süre sürmektedir. Bu geçici ve yüzeysel iletişim bireyler arasında güvensizlik, yalnızlık ve kayıtsızlık duygusu yaratır. Modern öncesi dönemdeki dayanışma, yerini rekabete, hırsa bırakmıştır. Kentleşmenin en güçlü olduğu Batı Avrupa'da suç oranlarının artmasında asıl sebepler olarak sosyal iletişimlerinin zayıf hale gelmesi, sosyal denetim mekanizmasının zayıflaması gibi etmenler gösterilmektedir. Birey kentlerde kendisine daha fazla özgürlük verme arayışına girmiştir. Bu durumda denetimin zayıflamasına neden olmuştur. Kırsal alanda denetimin fazla olmasından dolayı suçu önceden kestirip, önleyebilmek daha kolaydır (Karasu, 2008: 258).

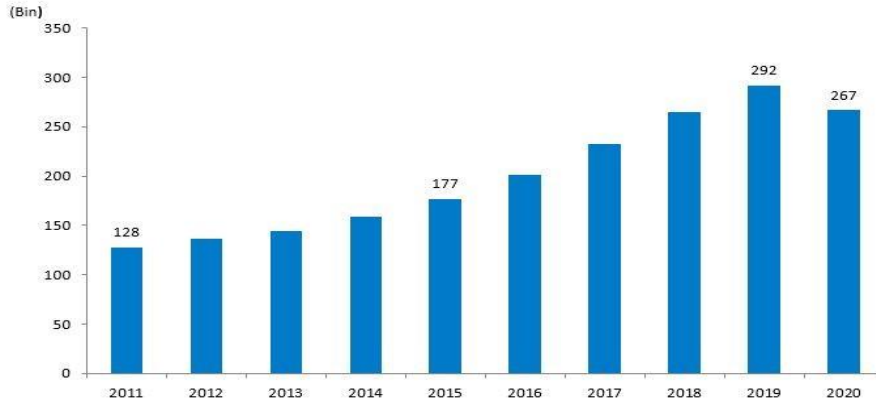
Kentler bireylere çeşitli olanaklar sağlayıp, günlük yaşamlarında kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olsa da bünyesinde çeşitli kültürel, siyasal, ekonomik ve sosyal unsurları barındırıyor olması suçun işlenmesine zemin hazırlamaktadır. Ülkede yaşanmış olan sosyal ve iktisadi yapılanmalar kentlerin bu durumdan etkilenmesine neden olmaktadır. Kentlerin nüfusunun sürekli artış göstermesi ve bu nüfusun çeşitlilik göstermesi kentlerde denetimi zorlaştırmaktadır. Kırsaldan kentlere gelen bireyler kentlerde yoğun bir biçimde iş bulma arayışına girmektedir. İş ve barınma kaygısı yaşayan bu insanlar kırsalda yaşadıkları dayanışma ruhundan vazgeçmiştir. Kentlerdeki barınma ve iş bulma sorunu bireyler arasında rekabete ve çatışma neden olmaktadır. Bu durum kent ve suç ilişkisini ortaya koymaktadır. Kentlerde yoğun kalabalığın oluşması denetimin yapılmasını azaltmış ve ilişkileri zayıflatmıştır. Fakat kentlerde suç oranlarının artması sadece bu etmenlere bağlı değildir. Kentlerde yaşanan çevre kirliliği, trafiğin yoğun olması, ulaşımında yaşanan zor-

luklar, geçimde yaşanan sıkıntılar, bireylerin psikolojilerinin bozulmasına yol açmaktadır. Bu bunalım durumu bireylerin şiddete ve suça eğilimli olmasına neden olmaktadır (Karasu, 2008: 258).

Simmel'e göre kentlerde yaşayan bireylerde sinir sistemi yüksek düzeyde uyarılmaktadır. Toplumsal ilişkilerin hızla gelişen ve değişen, geniş alanlara, kitlelere yayılan kentlerde yaşayan bireyler çevresiyle bir dizi çelişkiler yaşamaktadır. Simmel'e göre kentlerde bireylerin aşırı derecede uyarılması kişiyi çekingen ve olaylara karşı duyarsız hale getirecektir. Bir süre sonrada bu duyarsızlık ve çekince bireylerin suç işlemesini kolaylaştırmaktadır (Dönmezer, 1981: 232). Kentsel suçların dünyada hızla arttığı görülmektedir. Ülkemizde de bu durum benzerlik göstermektedir. Özellikle büyük kentlerde bu oran daha fazla bir şekilde ilerlemektedir. Özellikle neo-liberal politikalar ve küreselleşmenin kentlerde ayrıştırmayı yaratıp kentleri sınıfsal yapıları bölmüştür (Uslu, 2011: 34). Kentler ile suç arasındaki ilişkide kentlerin fiziksel ve sosyal yapısındaki farklılığın önemli bir etken olduğu belirtilmektedir. Bu faktörlerden dolayı belirli suç türleri kentlerde daha fazla görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde kentlerde yaşayan bireylerin kırsala göre daha fazla suça karıştığı belirtilmiştir. Kültür uyumsuzluğu, kentlerdeki çevre kontrolünün tam olarak sağlanamaması, çok çeşitli yapısından dolayı bireyleri yetenekleri dışındaki birçok faktör ile karşılaşması sonucu, özentinin ön plana çıkması, servet farklılıklarının daha belirgin olarak görülmesi, farklı eğlence mekanlarının var oluşu aynı zamanda kentlerin fiziksel yapısından dolayı suçluların daha kolay saklanabilmesi gibi nedenler kentlerde suçu artıran ana başlıklar olarak nitelendirilebilir (Özen, 2023: 22).

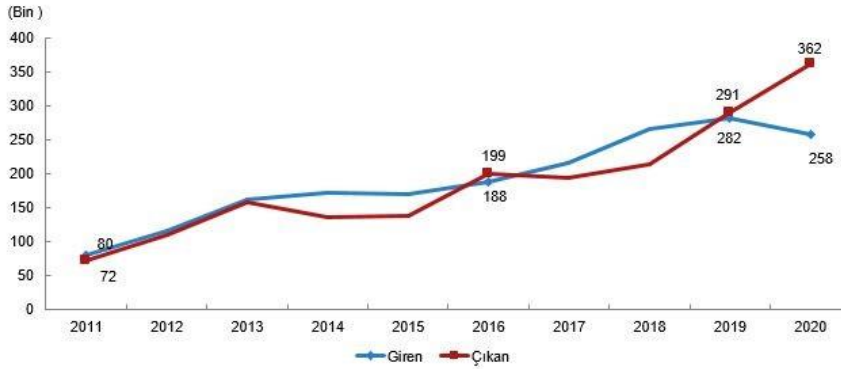
Ülkemizde de suç oranlarına bakıldığında yıldan yıla suç oranlarının arttığı görülmektedir. Ülkemizde de kentleşmenin artmakta olduğu düşünülürse yıldan yıla suç oranlarının artmasıyla kentleşme arasındaki bağdan kaynaklandığına dair bir yorum yapabiliriz. Aşağıdaki tabloda bu sonucu doğrular niteliktedir.

Ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı, 31 Aralık, 2011-2020

Ülkemize bakıldığında cezaevlerindeki artışın her geçen yıl artış göstermesi kentleşme ile açıklanabilmektedir. 2020 yılındaki azalma ise pandeminin ortaya çıkmasına bağlanabilir.

Ceza infaz kurumuna giren ve çıkan akış nüfusu, 1 Ocak-31 Aralık, 2011-2020

Yukarıdaki tabloya bakıldığında cezaevine giren kişi sayısında sürekli bir artış görülmektedir. Bu artışın 2020’de çok az bir düşüş göstermiştir. Bu durumda 2020’de ortaya çıkan pandeminin bir sonucu olarak yorumlanabilir. 2020’deki cezaevinden çıkış sayısının hızlı bir şekilde yükselmesi de bu yorumu doğrular niteliktedir. Bu iki tablo da, Dünya’da yaşanan kentleşmeye bağlı suç oranlarının Türkiye’de de aynı şekilde yaşandığını bizlere göstermektedir.

Kentlerde suç oranları kırsal alanlara göre fazladır. Durkheim, kentleşmenin suçluluğu hızı bir biçimde artırdığını belirtmektedir. Suçluluk oranının kentlerde yüksek bir düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Kentlerde suçluluğun daha fazla olduğu kabul edilmektedir. Bu durum kır ve kentlerin yapılarından kaynaklandığı belirtilmektedir (Aksoy, 2007: 12).

Suçu Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler

Göç

Kentleşme ile yoğun bir şekilde yaşanmaya başlanan göç hareketleri toplumun o bölgede ve toplumun yapısında değişimlere neden olmuştur. Ortaya çıkan nüfus hareketliliği kentlerde çeşitli sorunların oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bireylerin çeşitli nedenlerden dolayı yurtlarını terk etmesi sonucu ortaya çıkan göç hareketleri kent nüfusunun yoğun bir biçimde artmasına neden olmuştur. Kentlere göç eden bireyler göç ettikleri kentlerde uyum sorunlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu uyum sorunu sonrasında çatışmaya dönmeye başlamış ve göçlerin suç ile bağlantısını ortaya çıkarmıştır. Göçün genel anlamda tanımına bakıldığında coğrafi olarak yer değiştirme sürecinde bireylerin toplumsal, iktisadi, kültürel ve politik unsurlarıyla sosyal yapıyı değiştiren nüfus hareketleri olarak nitelendirilmektedir. Bu tanıma göre de göç salt nüfus artışı olarak değerlendirilmemektedir (Özer, 2004: 11).

Göç sadece bireylerin değil aynı zamanda değer yargılarının, kültürlerin, sermayelerin, inançların belirli bir mekân üzerinde hareket halinde olmasıdır. o yüzden göç hareketlerinin toplumda ve göç edilen bölgede önemli değişikliği beraberinde getirmiştir. Çeşitli sosyo-ekonomik yapıya sahip olan insanların bir araya gelerek kent merkezlerinde yeni ortak bir yaşam alanı oluşturmaya çalıştırmak kentlerde önemli sorunların oluşmasına neden olmuştur. Kentlerde oluşan bu farklılık toplumların bütünleşmesini engelleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Erol, 1997: 390). Göç sonucunda ortaya çıkan sorunlar ileriki zamanlarda artarak devam etmektedir. Kent yaşamına karşı adapte olamama sorunu ileride bireylerde psikolojik ve fiziksel sorunların oluşmasına da neden olabilmektedir. Bireylerde oluşan bu tahribat, suça meyilli karakter özelliklerinin oluşmasına sebep olmaktadır. Kırdan kente göç hareketi sadece basit bir yer değişimi olarak değerlendirilmemekte beraberinde farklı sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal sorunların oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Özer, 2004: 72). Kentlere yapılan hızlı göç hareketleriyle kentlerin yanlarında oluşan yeni mahalleler ve bu taşra mahallerde oluşan çeşitli problemlerin kentlere yansıdığı görülmektedir. Demografik özellikler ile birlikte iktisadi ve kültürel etkenlerin birbirine geçmesi sonucunda bu alanlarda suç olgusunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yeni oluşan mekânlarda suç oranlarının artışta olduğu gözlenmiştir (Balcıoğlu, 2002).

Kırlardan kentlere yapılan göçler sonucunda oluşan gecekondulaşma kentler için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Her yaştan birey için tehlike arz eden gecekon-

dulaşma çocuklar için de tehlike oluşturmaktadır. Gecekonduların olumsuz koşullara sahip olması, burada yaşayan bireyleri de suça itebilmektedir. Özellikle çocuklar olumsuz koşullardan etkilenerek suça meyilli bir hale gelebilmektedir. Buradaki fiziksel koşulların sorunlu olması, çocukları suça eğilimli bir karaktere sahip olabilmesine sebep olmaktadır. Buna ek olarak kentlerde yaşayan anne ve babaların çalışmak durumunda kalması, ailenin çocukları üzerindeki denetimlerinin zayıflamasına neden olabilmektedir. Bu durum anne babadan örnek rol alamayan çocuğun olumsuz çevre koşullarındaki davranışları rol model almasının önünü açmaktadır. Kendini denetimsiz hisseden çocuk suça eğilimli grupların içine girme tehlikesiyle karşılaşmaktadır. Bunun sonucunda çocuklar alkol kullanımı, bağımlı madde kullanımı, okulu terk etme, saldırgan tavır, şiddet gibi olumsuz davranış kalıplarını göstermeye başlayabilmektedir. Aynı zamanda gecekondu- larda oluşan elverişsiz konutlar bireylerin sağlığını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır. Bununla birlikte bu yapılar kentlerde trafiğin oluşmasına, çevre kirliliğine, işsizlik gibi bir takım sorunların oluşmasına da neden olmuştur. Ortaya çıkan bütün bu sorunlarda suça eğilimli karakteristik bireylerin oluşmasına neden olmuştur (Turan ve Beşirli, 2008: 240).

Hızlı Kentleşmenin Ortaya Çıkması

Kentlerde ortaya çıkan aşırı nüfus sonucunda kentlere yapılan politikaların yetersiz olmasına neden olmaktadır. Aşırı artan nüfus sonucunda yapılan hizmetler kentlerde yaşayan bireylere yeterli gelememektedir. Bu durum da burada yaşayan bireylerin sağlıksız bir koşulda yaşamasına neden olabilmektedir. Bu durum kent- in yapısına zarar verdiği gibi burada yaşayan insanların da maddi ve manevi olarak yıpranmasına neden olabilmektedir. Kentteki nüfusun aşırı artması sonucunda bu bireylerin kentlerdeki hizmetlerden minimum ölçüde yararlanmasına neden olmaktadır. Kentlerde oluşan aşırı nüfus artışı sonucunda oluşan kültürel çeşitliliğe ayak uyduramayan bireylerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu durumda suça eğilimli bireylerin artmasına neden olabilmektedir. Oluşan farklılık kentlerde sorunları beraberinde getirmektedir. Kentlere göç eden bireyler eğitim ve uzmanlaşma açısından düşük seviyede olduğu için bu alanlarda istediği, arzu ettiği yaşama ulaşamamasına neden olmuştur. Aynı zamanda kırsalda yaşadığı yaşam biçimini kentlerde de devam ettirme arzusu yani cemaat ve kabile biçiminde yaşama isteği bu bireyleri kent yaşamına karşı dirençli bir seviyede tutmuştur. Hem kentlerde umduğu yaşam kalitesine ulaşamayan hem de aynı yaşam biçimini kentlerde de sergilemek isteyen bireyler kentlerde kaotik bir ortamın oluşmasına yol açmaktadır. Bu durum göç eden bireylerin suça eğilimli olmasına

sebeptir. Oluşan bu ayrım kentlerde biz ve öteki kavramlarının oluşmasına yol açmıştır. Bu sonuçta suç işlemeye yönelik davranışların oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Darp, kapkaç, hırsızlık gibi suçların daha çok gecekondu bölgelerinde görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Sağlam, 2006: 42-44).

İşsizlik

Bireylerin kırdan kente göç etmelerinin başlıca sebepleri arasında işsizlik gelmektedir. Kırdan iş bulabilmek adına göç eden bireyler kentlerde ekonomik durumlarını düzeltebilmek adına kentlere gelmektedir. Burada kendilerini çok iyi bir yaşamın, konforlu çalışma şartlarının, cazip bir yaşam ve huzurlu bir yaşam beklentisi olan bireyler kentlere geldiklerinde çok farklı bir senaryo ile karşılaşmaktadırlar. Huzurlu, konforlu bir yaşam ümidiyle yerlerini terk ederek kentlere gelen bireyler, yetersiz eğitime sahip oldukları, gerekli donanımları olmadıkları, yetenek ve tecrübe eksikliklerinin olması, her hangi bir uzmanlıklarının olmamasından ötürü kentlerde vasıfsız işçi statüsünde çalışmaktadırlar. Aynı zamanda düşük ücret karşılığında çalışmak durumunda kalan bireyler hayal kırıklığı yaşamaktadır. İş bulabilenlerin yanı sıra birçoğunun da iş bulamaması bu bireylerin her türlü suça açık hale gelmesine neden olmaktadır. Oluşan işsizlik beraberinde boşanmaları, intihar vakalarını, aşırı alkol kullanımını, hırsızlığın ortaya çıkmasını, silahlı soygunların oluşmasını, cinayetlerin ortaya çıkmasını, kişiliklerinin bozulmasını ve bunların sonucu olarak toplumsal anlamda çözülmenin oluşmasına neden olmaktadır. Kentlerde oluşan işsizlik suçun en önemli etmenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İşsizlik bireylerin kolay yoldan para kazanma isteğini artırarak hırsızlık, madde kullanımı, fuhuş gibi suçlara eğilim göstermesine neden olmaktadır (Atak, 2016: 61-62).

Kentsel Yoksunluk

Kentlerde ortaya çıkan suçların en önemli sebepleri arasında yoksunluk bulunmaktadır. Yoksunluğa yönelik araştırmaların uzun zamandan beri yapıldığı belirtilmiştir. Kentsel yoksunluk daha çok toplumdaki uzlaşmanın olmadığı, bireylerin maddi, manevi, duygusal ve fiziksel bakımdan tatmin olmadığı durumlarda daha fazla görüldüğü sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda kentlerde ortaya çıkan farklı fiziksel mekânların ve bu mekânların aynı niteliği taşıyamaması durumunda ki kentlerde ortaya çıkan çevre mahalleler buna örnek olarak verilebilir, buralarda yaşayan bireylerin kendisini dezavantajlı olarak görmesi yoksunluk olarak nitelendirilebilir. Çevre mahallelerde yaşayan, fiziksel anlamda yeterli bir imkâna sahip olmayan, maddi koşulları yerinde olmayan, alt sınıf olarak nitelendirilen kişilerin kentlerdeki hizmetlerden ve olanaklardan eşit bir biçimde yararlanamaması bunun

sonucunda da ortaya çıkan dışlanmışlık duygusu en son olarak da bu insanların pozisyonlarından hoşnutsuz olması yoksunluk olarak değerlendirilmektedir. Oluşan bu dışlanmışlık ve farklılık bireylerin suç eylemlerine yöneltebilmektedir (Turan ve Beşirli, 2008: 241-242).

Merton, yeteri kadar donanıma sahip olmayan ve kentlerin niteliklerini karşılama kapasitesi oylan bireylerin kendi içlerinde gerilimler yaşadığını belirtmiştir. Ortaya çıkan bu gerilim toplumda olumsuz bir biçimde yansıtılmaktadır. Bu olumsuzluklar zamanla ilerleyerek bireylerin umutsuz olmasına neden olmakta bu umutsuzlukta toplumda onaylanmayan davranışların oluşmasına zemin oluşturmaktadır. Suç duayeni olarak nitelendirilen Cohen, bu insanların şehirlerin kriterini oluşturabilecek olanaklara sahip olmadıklarında dışlandıklarını bunun sonucunda buna direnmek yerine kentlerde kendi kurallarını oluşturmaya çalışarak kendi kurallarına dayanan yeni bir sistemi kentlerde oluşturma çabası içinde olduklarını dile getirmiştir. Kentlerde yeni oluşturdukları kuralın ise, kent yaşamına karşıt bir sistem olduğunu, şehir yaşamında sorunlar yaratacağını belirtmiştir. Kentlerin banliyölerine bakıldığında işlenen birçok suçun herhangi bir çıkara dayanmadığı bu nedenle yapıldığı görülmüştür (Aydemir, 2008). Kentlerde ortaya çıkan suçların temel sebeplerinden biri de kentsel yoksunluktur. Kentlerin dışında kalmış, kent merkezinin çeperlerinde konumlanan bireyler kent merkezlerine göre çok daha çeşitli bir yapıya sahiptir. Birçok sebepten ötürü çeşitli dinamik ve değerler içinde yaşamak durumunda kalmışlardır. Ortaya çıkan bu farklılıklar bu bölgede yaşayan bireylerin yeni bir düzen kurmasını zorunlu kılmıştır. Bundan dolayı da farklı yaşam düzenlerine yönelmeye başlamışlardır. Kent merkezleri dışında yaşayan yani fiziksel olarak imkanların yetersiz olduğu, ekonomik bakımdan zayıf olanaklara sahip olan ve kendisini toplumdaki hizmet ve imkanlardan yeteri kadar faydalanamadığını düşünen bu bireyler toplumda kendilerini dışlanmış hissedebilmektedir. Alt tabaka olarak nitelendirilen daha çok kentlerin çeperlerinde yaşamlarını sürdüren bireyler, üst gruplarla karşılaştığında da, kendilerini karşılaştırması bir refleks olarak nitelendirilebilir (Değerli, 2023: 55).

Kentsel Kültür

Kentlerde bireyler aynı mekân içinde yaşadığı gibi birbirleriyle dayanışmayı, toplumsal ilişkileri de gerçekleştiği yerler olarak nitelendirilmektedir. Kentler salt bir mekân olmanın ötesinde toplumsal bağları da beraberinde taşımaktadır. İçinde barındırdığı politik, iktisadi, kültürel, toplumsal ve mimari değerler bir bütün olarak kentsel kültürün bünyesinde yer almaktadır. Bireylerde bu birleştirici unsurlar et-

rafında toplanarak dayanışma ve bütünlük elde etmektedir. Bütün toplumsal yapıları bünyesinde barındıran kentsel kültüre ayak uyduramama durumunda toplum içinde bir kuralsızlık baş göstermeye başlayabilmektedir. Zaman içinde toplumların kültürlerinde de değişimler yaşanabilmektedir. Bu değişiklikler kimi zaman suç unsuru da olabilmektedir. Mesela belirli bir dönemde suç unsuru olmayan bir olay, zaman içinde kültürlerin değişime uğramasıyla suç teşkil edebilmektedir. Burada önemli kriter bireylerin bu kültüre ne kadar adapte olabildiğidir (Demirtaş, 2005: 172-186).

Kentleşme sürecinde kültürel niteliklerin göz arda edilmesi, mekânsal olarak kentleşmenin gerçekleştirilmesine rağmen kültürel boyutta kentleşememe gibi bir sorunu ortaya çıkarmıştır. Bu durumda kentlerde kültürel boşluğun oluşmasına neden olmuştur. Fiziksel anlamda büyüyen, kalabalıklaşan ve kentsel niteliklere sahip olmaya başlayan bu alanlarda yaşayan bireylerin kentsel kültür ile bağdaşamaması veya onunla tanışmamış olması büyük bir çarpıklık olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırdan kentlere göç eden bireyler kendi kültürlerini kaybetmenin yanı sıra kent kültürüne de adapte olamadığında kültürel bir boşluğun oluşmasına neden olmuştur. Kentlerde ortaya çıkan bu kültürel boşluk, kuralsızlaşmaya neden olmuştur. Oluşan kuralsızlıkta toplumda kaotik bir ortamın oluşmasının önünü açmıştır ve suç unsuru olayların yaşanmasında artışlar olmuştur. Bireyler bu kuralsızlık durumunda amaçsız bir biçimde kentlerde yaşamaktadır. Amaçsızlık, umutsuzluk belirli bir yaşam biçimini benimseyememe duyarsızlığın, ilgisizliğin ve çatışmaların oluşmasına yol açmaktadır. Bu durum toplumun dengesinin bozulmasına neden olur. Kuralsızlık sonucunda her birey veya her grup kendi kurallını koyma eğilimine girmektedir. Bu durum toplumun sağlıksız, ortak değerler ve kültürlerden uzak, çıkarıcı insanların oluşması gibi sorunların oluşmasına meydana getirebilir (Turan ve Beşirli, 2008: 241-243).

Kentlerde ortaya çıkan bu durum bireyler arasında ayrıştırmaya ve sınıfsal bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Kentlere adapte olamayan, kendilerini ötekileştiren ve ayrı bir konuma koyan bireyler, biz ve ötekiler ayrımının oluşmasına neden olmuştur. Biz-öteki ayrışması sonrasında kentlerde çatışmaların ortaya çıkmasına ve saldırgan insan kişiliklerinin kentlerde yer almasına yol açmıştır. Ortaya çıkan bu durum kentlerde suç oranların artmasına yol açmaktadır. Birçok farklı kültürü bünyesinde barındıran kentler, oluşturduğu kültürel özelliklerle toplumu bir arada tutma isteğindedir. Burada kent kültürünü benimseyen bireyler kent içinde huzurlu bir biçimde yaşamaktadır. İkinci olarak kültüre adapte olamayan, kendi kültürünü benimseyen bireyler ise toplumda saldırgan ve suç unsuru

olan davranışları sergileme eğilimi gösterebilmektedir. Bu kişilerin toplumdan dışlanması durumunda ise bu uçurumu daha da belirgin bir hale getirecektir. Bu durum da kentleşmede toplumsal düzenin bozulmasına neden olacaktır. Sosyal alanda kendi kültürlerini ısrarla sürdürmek isteyen bireyler kentsel alanlarda sorun yaratacaktır (Coşkun, 2007: 67).

Çöküntü Bölgeleri ve Mekân Damgalanması

Kentlere göç eden bireyler, özellikle ekonomik kaynaklardan yoksun olmalarından dolayı kendi olanaklarının el verdiği ölçüde konut sorunun giderme arayışına girmektedir. Kent yaşamına dâhil olan bireyler bir konut arayışına girmektedir. Bundan dolayı imkânları ölçüsünde belirli mekânlarda yerleşim olanağı bulmaktadırlar. Kentlere göç eden bireyler gecekondu bölgelerinde barındıkları gibi çöküntü bölge olarak nitelendirilen yerlerde de yoğun olarak yaşamaktadır. Gecekondu ve çöküntü bölgeleri karıştırılmaması gerekmektedir. Çöküntü bölgeleri kente taşınan ve zorunlu durumlar, olanaklarının kısıtlı olmasından dolayı kendilerinin inşa ettikleri gecekondu bölgeleri değildir. Çöküntü bölgeleri; fiziksel anlamda yıkıntılı bir durumda olan, şekil açısından çarpık bir görünüm sergileyen, konut şartlarının iyi durumda olmadığı görülen, kalabalığın çok yoğun olduğu aynı zamanda yoksulluk ve suç oranlarının yüksek olduğu bölgeleri tanımlamak için kullanılmıştır. Bazı özellikleri bakından gecekondu bölgesini andırırsa da buradaki en belirgin olan özellik suç unsurunun buralarda çok daha fazla olmasıdır (Dönmezer: 1981: 240).

Çöküntü bölgesinde yaşayan bireylerin suç oranlarındaki artışın sebebi salt kendilerinin içinde buldukları dinamik süreçler değildir. Kendi kültürel, sosyal, ekonomik ve siyasal temellerin yanı sıra toplumun bu alanlarda oturan bireylere verdikleri reflekslerde etkili olmaktadır. Bu durum mekânsal damgalanma olarak nitelendirilmektedir. Kentlerde meydana gelen toplumsal sorunların kaynaklarının birçoğunun bu bölgelerden ortaya çıktığı görülmektedir. Bu nedenle bu yerlerde oturan bireyler toplumdan kendisini dışlanmış görebilmekte, toplum gözünde kendisini utanılacak birey olarak olduğunu düşünebilmektedir. Aynı zamanda kendilerini aşağılık bir birey oldukları duygusuna kapılabilmektedir. Burada yaşayan bireylerin büyük çoğunluğunun yaşadıkları yeri gizlediği, buralarda geçici bir süre için kaldıklarını ifade ettikleri belirtilmiştir. Bu bölgelerde yaşayan bireylerin bu düşünceleri, kendi iç dinamiklerine de yansımıştır. Kendini toplumda dışlanmış ve aşağılık gören bireyler yaşadıkları bölgelerde de olumsuz tutum ve davranış gösterme eğilimi de girmeye başlamıştır. Daha çok yoksul olan bireyler, bu davranış kalıplarıyla çevresindeki olumsuz yönde etkilemiştir, sosyal

ilişki ve dayanışma duygularının azalmasına neden olmuştur. Marjinal hareketlerin gerçekleştiği yoğun bir yer olmasından dolayı siyasal alanın da buralara özel önlemler almasını gerektirmektedir. Alınan önlemlerin marjinal grubun tutum ve davranışlarını perçinlediği sonucuna ulaşılabilir. Kentsel yenilenmenin buna dayalı olarak yıkım faaliyetlerinin olması, bu durum karşısında buraya görevlendirilen görevlilerin buraların damgalanmış bir yer olduğunu anladıklarında davranışlarının değiştiği gözlenmiştir. İşsizliğin, yoksulluğun damgalanma alanlarında yüksek olması aynı zamanda eğitim seviyesinin düşük olması bireyleri birçok yönden olumsuz etkilemektedir. Bunlardan en önemlilerinden biri ise iş bulma imkânlarıdır. Mekânsal dalgalanmanın olduğu bölgede yaşadığı öğrenilen bireyler iş bulmada daha çok zorluk çekmektedir. İşveren birey, bu alanlarda yaşamakta olan kişilere güven duymamakta bundan dolayı da iş verme açısından çekingen bir tavır takınmaktadır (Gölbaşı, 2007: 124).

Türkiye’de Kentleşme Problemleri

Kentler kendilerinin oluşturmuş olduğu iç dinamiklerden ötürü farklılık gösterir. Bu nedene bağlı olarak kentlerde kendi iç dinamiklerinden doğan sorunlar yaşanmaktadır. Geçmişten günümüze bakıldığında kentlerde ortaya çıkan sorunların farklılık gösterdiği görülmüştür. Dünya’da gelişen sanayileşme gibi önemli olaylardan dolayı kentlerdeki sorunlar değişkenlik göstermiştir (Alver, 2017: 32). Türkiye’de bakıldığında özellikle sanayileşmenin olduğu iş alanlarının daha yoğun olduğu büyükşehirlere insanların yoğun bir göç hareketi yaptığı görülmüştür. Kontrolsüz bir şekilde gerçekleşen yoğun nüfus artışı ve beraberinde gelen çarpık kentleşme ülkemizde bir dizi sorunları beraberinde getirmiştir. Bu durumun aynı zamanda tüketim üzerinde de etkisi olmuştur. Ülkemizde hızlı kentleşme ve sanayileşme bireylerde tüketimi de kamçılamıştır. Bireyler üretimden ziyade kentlerde tüketme yarışına girmeye başlamıştır. Aynı zamanda bu durum kentlerde yaşayan bireylerin birbirlerinden yalıtılmasına neden olmuştur. Kentlerde yaşayan bireyler tüketim yarışına girmeye başlamış ve her insan birbirini rakip görmeye başlamıştır. Ülkemizde özellikle kentlerde yaşayan bireyler bencil bireyler haline gelmeye başlamıştır. Bunun sonucunda insanlar arasındaki iletişim de kopukluklar olmaya başlamış ve birbirleri arasındaki ilişkide sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Sağlıklı bir iletişimin olmaması bireyler arasındaki dayanışmanın da yok olmasına neden olmuştur (Keleş, 1994: 274-275).

Sanayileşmenin artması ile birlikte buralara yoğun göçler yapılmaya başlamış ve buraya yerleşen yeni nüfus kendine barınabilecek yer arayışına girmiştir. Sanayi-

leşme kentlerde yeni mekânların doğmasına neden olmuştur. Kent çeperleri olarak nitelendirilen bu yerlerde bireyler kendilerine yer bulma arayışına girmiştir. Kentleşme beraberinde ülkemizde bir dizi sorunu beraberinde getirmiştir. Bunların en başlıları arasında göçlerin yoğunlaşması, gecekondulaşma, suç oranlarındaki artışlar, bunun sonucunda ortaya çıkan güven sorunları bulunmaktadır (Şahin, 2019: 32).

Türkiye’de ortaya çıkan kentleşme; sanayi sektöründe görülen artış ve bunun ülke içindeki yansımaları ile beraber ülkedeki aşırı nüfus artışının etkili olması ve bu durumun ülke içindeki ekonomik ve toplumsal faaliyetlerin kapasitesinin önüne geçmesi sonucunda kentlerde meydana gelen yığınların şehirlerdeki demografik yapıları etkilemesi olarak nitelendirilmektedir. İç göçlerin yoğun bir şekilde yaşanması kentleşmenin en önemli dinamiklerinden biri olarak görülmektedir. 1950 yıllarıyla birlikte ülkedeki sanayileşme adımları ve uygulanmaya başlanan liberal politikalarından dolayı kentler daha cazip bir duruma gelmeye başlamıştır. Kentlerde oluşan çekici unsurlarla birlikte buralara yapılan yoğun göçler beraberinde ciddi sorunlara neden olmuştur. En önemli sorunlar arasında iş bulabilme, istihdam ve barınma sorunlarıdır. Bu dönemlerde sanayinin yersiz olması kentlere göç eden bireylerin hizmet ve sanayi sektörü dışında formal olmayan alanlarda çalışmaya zorlamıştır. Konut yetersizliği, istihdam yetersizliği hem buralarda işsizliğin artmasına neden olmaya başlamıştır aynı zamanda barınma sorununun doğmasına yol açmıştır. Formal olmayan alanlarda çalışmak durumunda kalan bireyler; hammallık, isportacı, ayakkabı boyacısı, kapıcı, seyyar sayıcı, temizlikçi, yazıhanede veya büro işlerinde vb. işlerde çalışmak durumunda kalmıştır. Türkiye’de kentleşmede oluşan ana sorunun kentleşme hızının ekonomik gelişme hızından çok daha fazla olmasıdır. Türkiye’de ortaya çıkan kentleşme süreci gelişmenin getirdiği doğal akış içinde ilerlememiştir. Türkiye’de kentleşmenin işlevsel bir değişmeyi beraberinde getirmediği, çevrenin kalkınmasına hizmet etmeyen, sosyal ve kültürel değişimleri gerçekleştiremeyen bir kentsel özellik taşıdığı ifade edilmektedir (Gürbüz, 2015: 3).

Türkiye’de Kentleşme-Suç Arasındaki İlişki

Ülkemizde kentleşme ve suç arasında önemli bir bağlantı olduğu belirlenmiştir. Kentlerde özellikle yoksunluğa bağlı olarak hırsızlık vakalarının kırlara göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda diğer suç türlerinin de kentlerde daha fazla görüldüğü belirtilmektedir. İzmir’de yapılan bir çalışmada, İzmir’in suç haritasının çıkarılması amaçlanmış, buradan kentleşme ile suç arasında önemli bir bağlantı görülmüştür. Kentin aslında etnik ve dinsel kimliklere bağlı bir biçimde

ayrışmadığı, gelirdeki eşitsizlik temelinde ayrıştığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda da yeni kentsel mekânların ortaya çıktığını ve ayrışan kentsel mekânlar sonucunda da suç oranlarının bu bölgelerde arttığı sonucu ortaya çıkmıştır. Gelir eşitsizliğine dayanarak oluşan mekânsal ayrışmalar kentlerdeki kitleleri, grupları birbirinden kesin bir çizgiyle ayırmıştır. Bu durum kentsel mekânlar üzerinde suça yönelik coğrafyaların belirgin bir şekilde etiketlenmesine yol açmıştır. Bunun sonucunda suç bölgeleri toplum tarafından derin bir çizgiyle ayrıştırılmış duruma gelmiştir. Aynı zamanda sermayenin güçlü olduğu yerler ile birlikte eğlencenin, konaklama faaliyetinin bulunduğu yerlerin daha fazla suçu çektiği görülmüştür. Yoksul ve çöküntü bölgelerinin suçu dazla üreten yerler olduğu sonucuna varılmıştır. Çöküntü bölgelerinin toplum tarafında damgalanması, bu yerlerdeki suç oranlarının artmasına neden olduğu şeklinde bir sonuç ortaya koyulabilir. Boran'ın yaptığı çalışmada emniyet güçleriyle gerçekleştirdiği görüşmede, görevliler suçluların genelde belirli bir bölgede toplandığı yorumunu yapmıştır. Yapılan çalışma, suçu işlemiş fakat cezaevine veya ıslahevlerine gönderilmemiş çocuklar ile ilgilidir. Bu çocukların tamamının kentlerde yaşadığı, yarısından fazlasının da çöküntü bölgeleri olarak nitelendirilen yerlerde ve tamamının Ankara'ya başka il veya ilçelerden göç etmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gölbaşı, 2007: 187-188).

Ülkemizde bu bölgelerde yaşayan çocukların günün büyük bir bölümünün evden dışarıda geçirdiğini, oyun oynamak amacıyla gruplaştıkları görülmektedir. Aynı zamanda bu gruplaşmalarla birlikte çocukların olumsuz tutum ve davranışları edindiği ifade edilmektedir. Bunların yanı sıra göç veya başka nedenlerden dolayı buraya taşınan bireyler bir önceki yaşadıkları yerin alışkanlıklarını devam ettirme arayışına girmektedir. Bu durum ise kentsel değerler ve kendi değerlerinin çatışması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu çatışma sonucunda ülkemizde de görüldüğü gibi iki kültür arasında çatışma olduğu görülmüştür. Bu durum toplumsal düzende bozulma olmasına neden olmaktadır. Özellikle yeni nesile bakıldığında, ne kendi değerlerine, ne de kentsel değerlere bağlı oldukları görülmektedir. Bu durum toplumda bozulma olmasını ve toplumsal çözülmenin yaşanmasına neden olmaktadır. Bu sonuçlar ülkemizde kentlerdeki suç oranlarının artmakta olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda mala karşı işlenen suçların kentlerde daha yoğun görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Gölbaşı, 2007: 188).

Gecekondu bölgeleri ve çöküntü bölgelerinin birbirinden ayrıştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Gecekondu bölgelerinin kendi içinde değişkenlik gösterdiği ifade

edilmektedir. Buralarda alt-orta tabakada kendisine yer bulabilmektedir aynı zamanda dar gelirli bireylerde gecekondualarda ikamet edebilmektedir. Aynı zamanda mezhep farklılıkları gibi değişkenliklerinde bu bölgelerde yaygın olduğu dile getirilmektedir. Çöküntü bölgeleri ve alt orta grubun konut bölgesinin ikisi de gecekondu bölgelerinde yer alsada birbirinden farklı karakterlere sahiptir. İkisi karşılaştırıldığında çöküntü bölgelerinde suç oranlarının çok daha fazla olduğu görülmektedir. Binalar biçimsel olarak her biri aynı olduğundan dolayı kentlerde yaşayan kişiler ve yetkili kişiler gecekondu bölgelerine aynı bakma eğilimini göstermektedir. Aslında gecekondulaşmanın belirli bir kuralı ve yabancılışmayı üretmediğini, diğer toplumlarda olduğu gibi Türkiye’de de kentleşme sürecinde toplum yapısının kendisine özel mekanizma gerçekleştirdiğini dile getirmektedir (Kıray, 1984: 99-101).

Kentlerdeki işgücü yapılarının değişmemiş olması, kentleşme hızının artışının milli gelir artışından çok daha hızlı olması, kentlere göç eden bireylerin kırsal alanlardaki değerlerinden kopamaması ve o değerleri kentlere de taşıma isteği bunun sonucunda bu bireylerin işlevsel olarak değişimi başaramamasına neden olmuştur. Kentleşmeyle birlikte ülkemizde heterojen bir yapının oluşması, bu durumda kültürel çatışmayı tetiklemesi, toplumdaki denetim mekanizmasının azalması ve dayanışma gücünün azalması, ortaya çıkan çatışma gruplarının kendilerine yeni çıkar grupları oluşturması ülkemizde özellikle kentlerdeki suç oranlarının artmasının nedenleri arasında görülmektedir. Ülkemizdeki kentlerde fonksiyonel bir değişimin olmamasından dolayı burarlarda eski yaşam biçimleri devam ettirilmeye çalışılmaktadır. Eski toplumsal yapının ve cemaatçi toplum unsurlarının hala devam etmesi, kırsal alandan ayrı bir yaşam biçiminin olmadığını göstermektedir (Özek, 1973: 17-55).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Suç olgusuna bakıldığında, salt bir sebebe bağlı olarak değerlendirilemeyecek kadar karışık bir yapıya sahiptir. Fakat kentleşmenin normal seyrinde ilerleyememesi, sağlıklı bir biçimde kentleşme sürecinin devam edememesi suçu etkileyen en önemli faktörler arasında gösterilmektedir. Kent nüfusunun hızlı bir biçimde artması, kentlerde güvenlik sorununu da beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda yoğun göçler, bunun sonucunda da kentlere göç eden insanların diledikleri yaşamları kentlerde bulamaması, kentlerde suç oranlarının artmasına neden olmuştur. Artan suç oranları ile birlikte kentler düzensizliğin ve güvenli olmayan bir

mekân olma niteliğine sahip olmaya başlamıştır. Özellikle kentlerin belirli bölgelerinde toplanan kırdan göç eden bireyler, suç oranlarının artmasına neden olan faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Kentlerde ortaya çıkan bu yeni mahalleler suç unsurlarının daha yoğun yaşandığı mekânlar olarak değerlendirilmektedir.

Kentleşme ile suç arasındaki ilişkiye bakıldığında genel olarak kentleşmenin suçluluğu artırdığı yönünde bir düşünce olduğu belirtilmiştir. Düzensiz kentleşme ile birlikte ortaya çıkan işsizlik, hizmetlerde yaşanmış olan eksiklikler kentlerde suç oranlarının artmasındaki önemli faktörlerden bazıları olarak nitelendirilmektedir. Bunların yanı sıra küresel anlamda uygulanmakta olan neo-liberal politikalar kentteki bireyleri ayırıcı bir görev üstlenmiştir. Neo-liberal politikaların oluşturduğu sınıflı toplum biçimi, toplumda bireylerin ve farklı grupların ayrışmasına neden olmuş ve bu gruplar arasında çatışmaların yaşanmasına neden olmuştur. Özellikle kırsal alanlardan kentlere göç eden, neo-liberal politikalarından olumsuz etkilenen bireylerin kentlerde suça daha fazla eğilimli olduğu ve aynı zamanda kentlerde yalnızlaştığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bunların yanı sıra gecekondular ve çöküntü bölgelerinin toplumun diğer kesimi tarafından dışlanarak mekânsal dalgalanmaya maruz kalması, burada yaşayan insanların kendilerini dışlanmış hissetmesine neden olmuş bu durum da bölgedeki suç oranlarının artışına zemin hazırlamıştır. Bunun sonucu olarak da kenar mahallelerde yaşayan bireyler daha fazla suça eğilimli hale gelmeye başlamıştır.

Kentlerde suç oranlarını azaltabilmek adına bazı önlemler alınabilir. Bunlardan en önemli faktör ülke genelinde yatırımların düzenli bir şekilde yapılmasıdır. Ülkenin bütün bölgelerine, bireylerin çalışabileceği istihdam alanlarının açılması ülke içinde göçleri asgari seviyeye çekecektir. Böylelikle göçler en az seviyeye inecek ve kentler aşırı nüfus artışına maruz kalmamış olacaktır. Kırsalda da kendisine iş bulabileceğini düşünen birey hem huzurlu, mutlu olacak hem de bulunduğu yerden göç etmek durumunda kalmayacaktır. Bunun sonucunda da ülke genelinde nüfus yoğunluğu bütün kentlerde ve kırsallarda daha dengeli bir hal almış olacaktır. Bu sonuç da suç oranlarını kentler başta olmak üzere ülke genelinde azalmanın önünü açacaktır.

Suç oranlarını azaltabilecek başka bir çözüm önerisi ise, kentlerin bütüncül bir yapı haline gelmesinin sağlanmasıdır. Özellikle neo-liberal politikalar sonrasında bireylerin olduğu gibi kentlerinde sınıfsal ayrışma içine girmesi, bireyler arasındaki ayrışmayı azami hale getirmektedir. Bunu engelleyebilmek adına kentlerin dizaynını bütüncül hale getirmek önem taşımaktadır. Öncelikle kentlerdeki

mekânsal ayrışmanın giderilebilmesi gerekmektedir. Kentlerde oluşan fiziksel farklılıkların giderilmesi ve sonrasında kentlerin bütün bölgelerine ulaşım, eğitim, sağlık ve bunlar gibi bireylerin günlük yaşamda ihtiyaçlarını karşılayacak niteliğe sahip olması gerekmektedir. Sınıfsal farklılığın minimum seviyeye indirilmesiyle kentlerde suç oranlarının azalacağı düşünülmektedir.

Kentlerde ortaya çıkan suç oranlarının azaltılabilmesi için çöküntü bölgeleri ve gecekondu olarak nitelendirilen yerlerde ikamet eden bireylerin kent kültürüne olan uyumunu maksimum ölçüde başarabilmesine yardımcı olmaktır. Kent kültürüne uyum sağlamak zorluk çeken bu bireyler, sonrasında suça eğilimli hale gelmeye başlamaktadır. Bunun önüne geçebilmek adına bu bireylerin kent kültürüne uyumunu sağlamak önem kazanmaktadır. Bununla birlikte bu süreç içinde burada yaşayan bireylerin çocuklarının okula gitme durumuna önem verilmeli, takibinin titizlikle yapılması gereklidir. Çünkü bu bölgelerde oturan bireylerin çocuklarını da okula devam oranının az olduğu, okula devam etmeyen çocukların dışarıda suça daha eğilimli halde olduğu düşünüldüğünde, okul takibinin bu süreçte önemli rol oynadığı söylenebilir. Aynı zamanda aile içindeki diğer bireyler içinde halk eğitim gibi hizmet içi eğitim olanakları oluşturulmalı, yine bu bölgelerde yerel yönetici unsurlar eşliğinde sportif faaliyetler cazip hale getirilmeli, böylelikle kenar mahalle, banliyö olarak nitelendirilen bölgelerde yaşayan bireylerde sosyal aktiviteler eşliğinde çevresiyle uyumu sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Aksoy, Erman (2007) “Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı” TMMOB Mimarlar Odası Dergisi, Bülten 55- Kasım-Aralık, 11-16.

Aktaş, Gözen Güner (2005), “Rekreasyon Anlayışındaki Değişimler ve Çağdaş Sosyal Mekânlardaki Sonuçları”, Çağdaş Kent Yaşamında Mekân Sorunları, 1. Baskı (85-100), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Alver, Köksal (2017), Kent İmgesi, Kent Sosyolojisi, 11-35, Çizgi Kitabevi, Konya.

Atak, Metin (2016), Türkiye’de İç Göç Akımları, Bu Göçlerin Emniyet ve Asayiş Etkileri ve Göçlere Karşı Kolluk Kuvvetlerinin Alabileceği Tedbirler, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydemir, Nermin (2008), <http://slaciner.blogspot.com/2008/06/arpk-kentleme-su-ilikisi.html>.

Aytaç, Ömer (2013), “Kent Mekânları ve Kimlik/Farklılık Sorunu”, İdeal-kent Dergisi, 9, 138-169.

Aytaç, Ömer (2017), “Kent, Metropol ve Değişen Yer/Mekân İmajları”, Mukaddime Dergisi, 8(1), 1-23.

Bal, Hüseyin (2004), Çocuk Suçluluğu, Fakülte Kitabevi, Isparta.

Balaban, Osman (2013), Neoliberal Yeniden Yapılanmanın Türkiye Kentleşmesine Bir Diğer Armağanı: Kentsel Dönüşümde Güncelin Gerisinde Kalmak, Editör Tan, Pelin ve Çavdar, Ayşe, Sel Yayın Dağıtım, 51-80, İstanbul.

Balcıoğlu, İbrahim (2002), Suç, Göç ve Çocuklar, www.kriminoloji.com.

Coşkun, Abdulkadir (2007), “Kentleşmenin Sosyal Düzene Etkileri”, Yerel Siyaset Dergisi, 18.

Çıkrıkçı, İlker (2005), “Sosyal Çevrelerde İç ve Dış Mekân Etkileşim Süreçleri”, Çağdaş Kent Yaşamında Mekân Sorunları, (47-63), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Çınar, Aliye (2013), Modernizm, Kent ve Toplum, Emin Yayınları, Bursa.

Değerli, Mustafa (2023), Suç ve Kentleşme İlişkisi Bağlamında Suçlulukla Mücadele Tokat ve Erbaa Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi- Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Demirbaş, Timur (2005), Kriminoloji, Seçkin Yayınları, Ankara.

Dönmezer, Sulhi (1981), Kriminoloji, Fakülteler Matbası, İstanbul.

Erol, Metin (1997), Kentsel Bütünleşme Üzerine Köy-Kent Farklılaşması ve Aile Kurumunun Etkileri: Sivas Örneği, Toplum ve Göç, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi, T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, 390, Ankara.

Es, Muharrem ve Ateş Hamza (2004), “Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri” Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 48, 205-248.

Gökulu, Gökhan (2020), “Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24, 1, 209-226.

Gölbaşı, Serkan (2007), Kentleşme ve Suç: İstanbul’un Kentleşme Süreci ile Suçluluk Arasındaki İlişkinin Kuramsal Analizi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gürbüz, Davut (2015), “Türkiye’de Kentleşme Sürecinde Çöküntü Bölgesi ve Suç İlişkisi: Hacıbayram Mahallesi Örneği”, Akademik Bakış Dergisi, 47, 1-15.

Işık, Şevket (2005), “Türkiye’de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri”, Ege Coğrafya Dergisi, 14, 57-71.

İbn-i Haldun (1997), Mukaddime 1, (Çev. Zakir Kadiri Ugan), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Karasu, Mithat Arman (2008), “Türkiye’de Kentleşme Dinamiklerinin Suça Etkisi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 57, 4, 255-281.

Keleş, Ruşen (1994), “Kent ve Çevre Haklarının Korunması Üzerine Gözlemler”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 49, 3, 275-281.

Kıray, Mübeccel (1984), Ereğli: Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası, İletişim Yayınları.

Kirman, Mehmet Ali (2004), Din Sosyolojisi Terimleri Sözlüğü, Rağbet Yayınları, İstanbul.

Lefebvre, Henri (2017), Kentsel Devrim, (Çev. Selim Sezer), 7. Baskı, Sel Yayınları, İstanbul.

Mai, Ulrich (2016), “Doğu Alman Kentlerinde Kültür Şoku ve Kimlik Bunalımı”, Mekân, Kültür, İktidar, (107-115), 5. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Niray, Nasır (2002), “Tarihsel Süreç İçinde Kentleşme Olgusu ve Muğla Örneği”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 1-27.

Özek, Çetin (1974), “Türkiye’de Şehirleşmenin Ana Nitelikleri ve Ceza Adaleti Yönünden Yol Açabileceği Sorunlar”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 39, 1-4, 77-144.

Özen, Büşra (2023), Kentlerde Suç ve Suç Korkusunun Azaltılmasında Çevresel Tasarım İlkelerinin Uygulanması: Kocaeli Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi-Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü.

Özer, İnan (2004) Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme, Ekin Kitabevi.

Özyurt, Cevat (2007), ‘Durkheim Sosyolojisinde Ahlâki Kontrol Sorunu’, Değerler Eğitimi Dergisi, 5, 95-121.

Özyurt, Cevat (2007), “Durkheim Sosyolojisinde Ahlâki Kontrol Sorunu”, Değerler Eğitimi Dergisi, 5, 95-121.

Sağlam, Serdar (2006), “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, Hacettepe Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Dergisi, 5, 33-44.

Sombart, Werner (2013), Aşk, Lüks ve Kapitalizm, (Çev. Necati Aça), 2. Baskı, Pharmakon Yayınları, Ankara.

Şahin, Yusuf (2019), Kentleşme Politikası, Ekin Kitabevi.

Turan M.Tayfun, Beşirli Aslı (2008), “Kentleşme sürecinin ruh sağlığı üzerine etkileri”,

Tümtaş, Mim Sertaç (2012), Kent, Mekân ve Ayrışma, Detay Yayınları, Ankara.

Uçar Altınışik, Harika (2023), “Kent ve Suç İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme” Adli Bilimler ve Suç Araştırmaları Dergisi, 5,1, 37-50.

Urry, John (1999), Mekânları Tüketmek, (Çev. Rahmi G. Ögdül), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Uslu, Emrah (2011), Sosyo-Ekonomik Bir Olgu Olarak Kentsel Suç; Bakırköy ve Küçükçekmece Örnekleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Weber, Max (2000), “Şehrin Doğası”, Şehir ve Cemiyet, (101-130), İz Yayınları, İstanbul.

Yılmaz, Nail (2004), “Farklılaştırıcı ve Ayrıştırıcı Bir Mekanizma Olarak Kentleşme” Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 48, 249-267.